

БЪЛГАРСКИ КНИЖИЦИ.

Часть II

1860 Юний

Книжка първа

Свѣтулка-та.

Единъ вечеръ, подиръ тежкій ать зѣтень день, Марія, бѣдна та вдовица, сидяла на откритый ать прозорець и глѣдала въ градинѣ тѣ, коя то забикаляла къща та ѳ. Макарь и да было горѣщо, та цѣль день събирала скосенѣ тѣ трева и я правила на купове. Легкій ать вѣтръ внасялъ въ малка та станца добра та миризма на стѣно то. Вечерня та зорѣ угаснала на безъ облачно то небе и полвина та мѣсяць, като свѣтялъ въ откритый ать прозорець, описвалъ на чистый ать полъ (діошеме) черчеве то и стѣкла та на другый ать закрытъ прозорець, и лозѣ тѣ, коя са намирала до него. Малкій Фердинандъ, шестъгодишно дѣте, сидялъ облѣгнѣтъ на прозорець тѣ: негово то цвѣтяще лице, свѣтлорусы тѣ космы, бѣла та яка на риза та и червеный му забунѣ быле и тый освѣтены.

Бѣдна та жена сѣднала да си отдѣхне; но тя забравила и трудъ тѣ си, и уморяване то си, и силна та жегъ на миналий атъ день: печална мысль я отягчавала. За вечеря была приготвена голѣма една чаша съ мѣко надробено съ хлѣбъ, но тя не я и похванала. Малкій Фердинандъ, като видѣлъ че майка му е кахърна, сидѣлъ неподвижно. Той си оставилъ лѣжица та и престанѣлъ да яде, като видѣлъ, че майка му, на мѣсто да вечеря, горчиво плачала. Глинена та чаша стояла почти пълна, мѣсяцъ тѣ свѣтялъ на нея и ясный му кръгъ блѣщялъ по водѣ тѣ.

Марія овдовяла при излазяне то па минала та пролѣтъ; покойный ѝ мъжъ былъ най честенъ младъ человекъ въ всичко то село; съ трудолюбие то си, той събралъ толкъсь пары, колко то да си купи малка та къщичка съ окръжие то ѝ, — разумѣвася, той неможелъ да стори това безъ да задлъжиѣ, — насадилъ дръвета въ окръжие то си, и тѣ давали вече прекрасны плодове.

Марія была бѣдно сираче; родители тѣ ѝ не ѝ оставили нищо, освѣнъ добро възпитаніе: по той (мъжъ ѝ) я избралъ предпочтительно предъ сички другин, зашто то въ сичко то село, тя была една набожна, срамлива и трудолюбива дѣвица. Тѣ живѣли много добръ; но въ село то са появила заразителна кашлица, отъ коя добрый този человекъ умрѣлъ. Тя глѣдала мъжа си съ нѣжно попечение, и сама са заразила отъ тая болѣсть, отъ коя съ голѣмъ трудъ са избавила.

Болѣсть та на мъжа ѝ и нейна та, довели Марія въ крайна бѣдность; но тя сега видѣла, че ще ся лиши и отъ къщичка та си. Покойный ѝ мъжъ слугувалъ много време на единъ богатъ селянинъ, прикуповачъ на село то имъ, кой, като былъ благодаренъ отъ вѣрность та и честность та му, далъ му назаемъ триста гулдена (Австрійска монета) съ такова условіе: што то той да му заплаща сяка година по двацетъ и петъ гулдена чисти пари, а за други тѣ 25 гулдена да му работи. Юганъ Блумъ (тѣй са наричаше Маринъ тѣ

мъжъ) изпълнявалъ много добръ условіе то, и предъ смърть та си остало да дава само 50 гулдена. Марія знала това.

Но въ сѣщо то време умрѣлъ и прикуповачъ тѣ. Наслѣдницы тѣ му были дъщиря и зеть; тѣ намѣрили между книги тѣ па покойный ать расписка та (темесюкъ) на Блума за 300 гулдена, а за това че Блумъ исплатилъ повече то отъ тѣхъ, тый незнали нищо, защо то покойникъ тѣ не имъ казалъ за тая работа. Тый искали отъ бѣдна та вдова 300 гулдена. Марія, коя са уплашила, давала имъ за свидѣтель самага Бога, че мъжъ ѝ заплатилъ сичко безъ 50 гулд.; но тый не ѝ вѣрвали. Младый ать селянинъ я наричалъ безсрамна и лъжлива, и я закаралъ да ся сѣдятъ; но защо то тя нѣмала никакви свидѣтельства за това, че долгъ тѣ былъ исплатенъ, то было и рѣшено да занлати Маріи сичко споредъ расписка та.

Наслѣдницы тѣ искали да имъ заплати скоро, и бѣдна та Марія, като нѣмала нищо, освѣнъ къщницъ тѣ съ градинъ тѣ, принудявала ся да ги продаде. Тя са хвърлила въ крака та на наслѣдницы тѣ, и ги молила да ѝ не лишавѣтъ отъ убѣжище то ѝ; малкій Фердинандъ, сидялъ на колѣни близо до майка си — но сичко было напрасно! На другій день было назначено продаване то на къщичката: тя ся научила за това подиръ дневна та си работа отъ съсѣда си, кой ѝ казалъ тая позина презъ доваръ тѣ. Ето защо тя стояла на прозорець тѣ въ такава горестъ, глѣдала ту на небе то, ту на малкій ать Фердинанда и проливала горчивы сълзы.

И тѣй, казвала тя, азъ послѣдний пѣть убрахъ сѣно то въ градинъ тѣ си. Първи тѣ двѣ бѣли сливы, кон азъ откъснахъ отъ това дърво за мой Фердинанда, ще бѣдѣтъ послѣдни плодове, съ кон той ще са залѣжи отъ дървета та, кон са насадени за него отъ баща му. Така, може быти, ный ще прокарами тука послѣдния та ноць. Утрѣ, по това време, наша та къщница ще принадлежи другиму, и, може быти, насъ тосъ частъ ще ны исплѣдѣтъ изъ нея.

Богъ знай, гдѣ ще си намѣримъ пристанище за бѣдѣца та пощѣ може бити, ный ще я преминемъ подѣ открыто то небо.

Фердинандъ, кой до това време стоялъ неподвижно, приближилъ ся къмъ майка си и съ плачь ѝ рекъ: „Мамо! моля ты са не плачи! истина, менѣ ма е страхъ и да ты говоря! Негли ты забрави, що ны каза Тейко като умираше? Не плачете! думаше той: Богъ е баща на бѣдни тѣ, вдовы тѣ и сирачета та; викайте го въ скърби тѣ си и Той ще вы помогни. Ето що той казваше; може ты да не помнишь това?“

Точно така, сыне мой! азъ това днѣ добръ помня! отговорила майка му. — „А какъ ты можышь да плачышь толко много!“ извикнало дѣте то. „Но добръ помоли са Богу, и той ще ны помогни! О, кога са случаше да ида съ баща си въ горѣ тѣ за дръва, и съ менѣ са случаше пѣкоя бѣда — или пригладитѣя, или си порѣжа рѣка та — тога азъ никога не плачахъ много; идѣ при баща си, той тосѣ часѣ остави брадва та и ми завърже порѣзано то. Така и Богъ помага на дѣца та си. Той е добръ, и съвсѣмъ не такъвъ, като този богатъ челоувѣкъ, кого ный на колѣни молихми да са съжали надѣ насѣ, и кой ны ритна съ нога та си и ны пропѣди. Или, може бити, ты мыслишь че Богъ не е богатъ? О, Той е много по богатъ отъ прикуповачъ тѣ! погледни изъ прозорецъ тѣ: Негови сѣ и мѣсець тѣ и звѣзди тѣ! Тейко често казваше че сичкій свѣтъ е на Бога. А защо ный да тѣжимъ и плачимъ? иди да идимъ по добръ да са молимъ: Истина Богъ ще ны помогни! Ты начини, мамо! а азъ ще ты помагамъ да са молимъ. Богъ по добръ ще ны чуе молитва та отъ прикуповачъ тѣ.“

„Отче небесный! думала ти: погледни на бѣдна та вдовица и на безпомощно то сираче, кои Тя молятъ! Насѣ ны достигна голѣмо нещастіе, и ный, освѣтъ Тебѣ одного, иѣмаме ни забранѣ, ни прибѣжище! Ты си милосердѣ! помилуй ни! Ты самичакъ, Господи, си казалъ съ свои тѣ святы уста: воззоветь ко миѣ и услышу его (псал. 10.

ст. 15). О! ный та молниѣ! не ны отхвърлай, подавай да ны нещадѣтъ изъ къщица та, — не давай да отнемать на нещастно то сираче наследство то кое му остави баща му! Но ако Ты си измислилъ, въ премудрый и непостижимый си съвѣтъ, да ны лишимъ отъ бѣдно то ны жилище; то дай ны въ пространна та си земя едно спокойно мѣсто, и прати утѣшеніе на сѣрдца та ны; не допуская да доидимъ въ отчаяніе, кога, като излезимъ на високо мѣсто, хвърлимъ послѣдний прощателенъ погледъ връхъ жилище то си!“

Мариниѣ тѣ гласъ былъ прекъснать отъ плачь; тя не могла да продължава молитва та си, и мълчишкомъ глѣдала на небе то. Дѣте то, кое си дръжало рѣчицы тѣ още издигнати, изведнѣжъ извикало, и показвало съ прѣста си, говореки: „Мамо! виждь, що е това? защо то свѣти? Къмъ насъ иди звѣзда! Ето я до прозорець тѣ! Ето влѣзе! О, виждь какъ са лѣщи! Какъвъ зеленватъ огъни! почти по хубавъ отъ вечерня та звѣзда! сега то дѣти надъ вода та! какво чудо!“

То е свѣтулка, милый ны Фердинанде, отговорила майка му. Деня ти нищо не значи, а ноця ти свѣти прекрасно.

„Быва ли да ѣхъ уловиж? попытало дѣте то; неще ли мя изгорри огънь тѣ ѣ?“

Този огънь не изгара, рекла майка му съ насмѣшка, ако съзлы тѣ да течаха още по стѣрны тѣ ѣ. Улови ѣхъ и ѣхъ погледай отъ близо. И това малко творене е едно отъ чудеса та па Вселогущаго Бога.

Дѣте то, като забравило скѣрбъ та си, тичало подиръ свѣтулка та, коя, като хвърчала изъ къщѣ тѣ, спускала са ту подъ трапеза та, ту подъ столъ тѣ. Фердинандъ ся мѣчалъ да ѣхъ хвани.

„Ахъ! тя си загуби!“ извикало дѣте то. Въ сѣща та минута, кога то то щяло да ѣхъ улови, тя отишла задъ сандѣкъ тѣ, кой былъ до стѣна та. Фердинандъ погледалъ задъ сандѣкъ тѣ и реклъ: „Сега азъ пакъ ѣхъ видѣхъ! тя е до сама та стѣна и тѣѣ много свѣти, щото около неѣхъ и бѣла та стѣна и дѣски тѣ ся видать.“

Може ся разгльда сяко едно нѣщо. Но азъ никакъ не можа я до-
стигна: рѣка та мы е къса.“

Почакай, рекла майка му: тя ще излѣзе.

Дѣте то чекало нѣколко време; подиръ дошло при майка си и
ѿ рекло съ приятель просителенъ гласъ: „Мамо! стигни ми я, или
помѣсти малко санджкъ тѣ отъ стѣна та, щото азъ самъ да можа
да хвана свѣтулка та!“

Майка му станала и отмѣстила санджкъ тѣ; дѣте то уловило
свѣтулка та, коя спокойно си отпочивала, и я глѣдало съ таквось
удоволствіе, кое едва ли почувствовать Князіе тѣ и Княгини тѣ, кога
глѣдатъ на свои тѣ драгоцѣнны каманы.

А майка му была залисана съвсѣмъ съ другъ предметъ. Като
мѣстала санджкъ тѣ, тя чула, че едно пѣщо, кое было между санд-
жкъ тѣ и стѣна та, паднало на земѣ тѣ. Като го вдигала, тя
громко извикала: „Великій Боже! Какъ скоро Ты ны прати своя та
помощь! Това е онѣзъ годишный календарь! Азъ толкози много го
търсихъ и сичко бѣше напразно! Азъ мысляхъ, че кога бѣхъ болна,
като лежахъ безъ память, нѣкой отъ оныя, кои дохождаха да ма
нагльдватъ го е исхвърлилъ като непотребенъ. Сега, азъ можа да
докажа че мѣжъ ми е исплатилъ повече то отъ пары тѣ, кои искалъ!
Кой можеше ся усѣти, че този календарь е задъ санджкъ тѣ, който
ный купихме заедно съ къщѣ тѣ, и никога не сме го помѣствали!“

Тя запамила свѣщъ та и разгльдвала календарь тѣ съ радостны
слъзы. Въ начало то на година та было записано, колко мѣжъ ѿ
останалъ длѣженъ на прикупувачъ тѣ отъ 300 гулд. Тамъ было за-
писано — колко мѣжъ ѿ изработилъ и исплатилъ въ сичка та го-
дина; а на край было написано съ рѣка та на самый прикуповачъ
слѣдѣюще то: Въ день тѣ на св. Мартина смѣтнахъ си съ Югана
Блума, кой мы остава длѣженъ не повече отъ 50 гулд. отъ число
то на тѣхъ пары, кои той бѣше заелъ отъ менѣ. 50 гулдена.“

Марія отъ радость не знаела, що да прави. Тя пригрѣшала

сына си и выкала: О, Фердинанде, благодари на Бога! сега ний неще са принудимъ да оставимъ жилище то си! Сега не щѣтъ ны испѣди отъ тука!

„Истина!“ рекло дѣте то: „и сичко това зарадъ менъ! Ако азъ тя не помоляхъ да отмѣстишъ съиджкъ тѣ, ты никога не щѣше намѣри тая книга.“

Майка му мыслила нѣколко време, послѣ рекла: о, сыне мой! сичко това направил самъ Богъ! Азъ чувствувамъ благоговѣйный страхъ, като помысля за това! Въ сѣщо то време, кога ний съ съззы са моляхми, влѣзе тая свѣтулка, и освѣти мѣсто то, дѣто требаше да трѣсимъ книга та. О! безъ съмнѣніе Божій промысль ны води къмъ добро то, и най малки тѣ нѣща обръща за наша полза. Безъ Божія воля неще падне нишк единъ косъмъ отъ главы тѣ ны. Не забравяй никога този случай, и сякога са надѣвай на Бога, а особено кога си кахъренъ. Нему не е потребно да праша сякога свѣтли тѣ си Ангелы; и най малко то животно равно ны възвѣстява Негова та воля!“

Марія не могла да заспи отъ радость. Щомъ са съмнало, тя отишла при сѣдникъ тѣ, а той пратилъ за наследници тѣ на прикуповачъ тѣ. Тый послѣдни тѣ припознали справедливость та на расписъ тѣ покойнаго имъ отца, и ги было срамъ чи обидѣли бѣд-на та вдовица, и я обвинили въ сѣдъ тѣ като безчестна. Сѣдникъ тѣ реклъ, че тый треба да ѝ направятъ нѣкакво възнагражденіе за дѣто я обидѣха. Но кога то Марія рассказала, какъ тя, съ сына си ся молили въ минала та ношъ, и какъ свѣтулка та влѣзла при тѣхъ, то сѣдникъ тѣ реклъ: „Тука са види Божій прѣстъ! Самъ Богъ вы прати помощь.“

На младый прикуповачъ много подѣйствовало рассказване то ѝ, и той съ съззы говорилъ: „Богъ не само помага на сирачета та и вдовицы тѣ, но и отвръща за тѣхъ! Простете ми за дѣто така жестоко сѣрдо постѣднихъ съ Васъ; това произлѣзе отъ незнаяніе!

Въ награда за обида та, коя Вы сторихъ, азъ ви дарувамъ 50-тъ гулдена, кои още не са заплатени; и ако имате пуждѣ отъ нѣщо, дойдете при мене — азъ сякога съмъ готовъ да ви помагамъ, защото то сега ясно видя, че Богъ ся грижи за тѣзи, кои ся надѣватъ на Него. Надежда та на Бога е подобро богатство! Кога азъ имамъ пужда, или жена ми остане вдова, а дѣца та ми спрчета, нека ни помогне милосердый Отець, както вамъ помогна!“

Преведе Д. Е. Я.

ЗАБЪЛЕЖВАНИ НА ЛАБРИГЕРЪ.

БОГАТЪ И СПРОМАХЪ.

Китонъ има живостенъ видъ, околчесто лице, мѣснаты страны, остръ и твърдъ погледъ, широки раменъ, и свободенъ варвежъ. Говори дързновенно, принуждава, опогова, който говори да повтаря и вторий пжтъ туй щото е казалъ и умѣренно нелѣдува думы тѣ му. Растваря си носа и смарча шумно (силно). Храчи громогласно, нлюй на далечъ. Спи цѣла поць и доволно време презъ деня, се дълбоко. Мармори въ срѣдъ разговора на други тѣ, владѣй на трапеза та и въ расхода повече то мѣсто отъ сѣки другий, занимава центра сякога като излѣзва съ подобни тѣ си па расходъ и—кога то се спре той, спиратъ се споредъ него и други тѣ. Като възприима варвежа си, сички тѣ го нелѣдуватъ и се стобразяватъ съ него. Пресича, поправяъ, оня, които говорятъ, а него не го пресичатъ но сички тѣ го слушатъ съ вниманіе какво то казва, колко

то и да простира слово то си. и сички тѣ иматъ сѣщо то живіе съ него. Какви то извѣстія каже той като истини, приематъ ги и тѣ. Кога то сѣда, обляга се на стола, кръстосва си крака та единъ връзъ другъ, навъсви се, нахлуупва си капелото до очи тѣ за да не глѣда никого, или тосѣ часъ го издига и открыва иълно то си отъ гордость или безразсѣдность чело. Той е всѣкога весель, обыча и сѣхове тѣ, нетърпеливъ, високоумень, гиввливъ конѣкога, свободень, политикъ и тасень за работы тѣ на игово то време. Мысли себе си за всичко искусень и духовитъ, — зацо то е богатъ.

А Федонъ има хлѣтнаши очи тѣ си, тѣло то му какъ то и лице то му нехлѣтнаши. Сии малко и сѣня му е какъ то на заяка. Той е пріятель на мълчаніе то, пріятель ва мысль та и като е естествоно духовитъ глѣда се като безумень. Не се наема да каже какво то знай, нито да говори за неща пему познаты, ако иъкога се рѣши злѣ съставиъ души тѣ си; мысли че занисва онѣзи па конто говори, расказва въ краткъ и съ студенина; не сполучва да привлече вниманіе то на други тѣ, не възбужда съ шегн тѣ си смѣха на никого. Той рѣкопленци, похвалява, разсмѣва се на приказки тѣ на други тѣ, и е всѣкога съгласень съ тѣхъ, тича, хвърча, за да принесе тѣмъ най малка та си услуга. Той е любомѣдръ всѣкога иъмъ вѣчки тѣ, и принуудень ласкатель. Тасень за свои тѣ си работы, иъкога лѣжливъ, суевѣренъ, твърдъ вредителень и нещастень. Върви безъ глѣчка и легко, види се че се бии да не смѣти земята, върви съ очи на долу наведени и не смѣй да си издигне глава та за да погледне пѣтници тѣ. Той не е никога отъ олѣзи, вонто съставіжтъ кръгъ и се разговаріжтъ, но когато говори иъкой, стон отзадъ му, дава си ухо то, слуша скрита та и се оттегліж ако го съзрятъ. Не му е нужно много мѣсто за живіице. Върви съ свиты рамене, съ нахлуупено до очи капело, за да не се вижда. Увива са и се закрыва цѣлъ въ мандія та си, нема въ свѣта по тѣсенъ пѣтъ иъленъ отъ чловецы, дѣто той да не мннува полѣка

и да се блъска отъ множество то, безъ да го съзрѣтъ. Ако му каже нѣкой да сѣднѣ, сѣда едвамъ на края на сѣдалище то, говори съ пизъкъ гласъ въ разговорѣ тѣ, и произнася злѣ рѣчи тѣ си; кашли, и полага отпредѣ капело то си като шлемъ, плюй почти на него и чака да остане самъ си за да се исхрани. Никой не е задлъженъ нито да го съжѣли, нито да го поздравѣ — защо то Федонъ е сиромашъ.

РАЗНЫ.

Една млада вдовица искаше да мине вторый пѣтъ въ бракъ, а сродници тѣ ѿ я моляха да си остане вдовица, и за примѣръ ѿ доведѣха Неясита, кой то като загуби съпруга та си, остава презъ всичкѣя си животъ самъ. Но когато за примѣръ ми довеждате птици тѣ, нима се изгубиха глабы тѣ и други тѣ птици та не ми ги представяте? отговори вдовица та.

Младъ нѣкой ученикъ на Оксфорскѣя университетъ единъ день въсприѣ едного отъ слуги тѣ на фамилия та си, който доде за да го посѣти и да му принесе поздравленія отъ сичка та му фамилия.

— Какво правѣтъ у дома? попыта момака, каквы новины ми носишь? — Почти нищо, отговори слуга та, освѣнь че бѣдна та ни котка умря. А, бѣдно то животно! и отъ какво умря? — Отъ утроба та си, защо то ѣде много мѣсо. — А кой ѿ даде толкова мѣсо? — Кой? четвъртѣхъ бѣдны коня на каляска та ны. — Какъ! умрѣха ли слѣдователно и тѣ? — О! щѣха да живѣятъ бѣдны тѣ довольно време ако не ги претоваряха толкова съ вода. — Вода! че защо имъ бѣше? — Да гасѣтъ пожара въ деня когато се запали къща та ни. — Боже мой! какво ми думашъ? къща та ни запалили се, и отъ какво? — Отъ твърдѣ скърбна случка, която не бы се случила, ако хора та ны си пазяха свѣщи тѣ добръ. — Свѣщи тѣ си? а защо имъ бѣха? За погрѣбеніе то на Г-жа майка

ви. — Какъ! Боже мой! майка ми умрѣ ли, и сега ли едвамъ се научавамъ? Туй не можъ да го проумѣж! — Не, какъ то мислите вый, защо то тя умрѣ печаянно отъ скърбъ. — Па! растълкувай го слѣдователно, кажи ми отъ коя причина произлѣзе тѣзи скърбъ? — О! имаше много право дѣто умрѣ, защо то загуби най любезныя си съпругъ отъ свѣта. — Боже мой! Боже мой! какво казвашъ умрѣ ли и баща ми? — Да, падна отъ коня си и се уби

Преведе Стеф. П. Стефановъ

Слѣдующе-то съчиненіе прѣдставлява едно ново издирваніе за слав. просвѣтителн, направено отъ Филарета, Архіеп. Черниговскаго. Жално је само чи авторъ-тъ не обърналъ по голѣмо внимание на дѣятелность-тъ имъ, за Български-тъ Славене, прѣди догдѣ не сж были тѣ повикани въ Моравіѣ .

КИРИЛЪ И МЕОДИЙ, СЛАВЯНСКИ

ПРОСВѢТИТЕЛИ. ПОДВИЗИ-ТЪ НА ЖИВОТЪ-ТЪ ИМЪ.

Кирилъ и Меодій, просвѣтителн на Славяны-тъ, природни братія, были чада на едного Солунскаго вельжежа (1), който ся наричалъ Левъ, а жена-та му Марія; и двамина-та сж были люди благочестиви и благородни.

Константиъ (въ монашество-то Кирилъ) по младъ по години-тъ, който по образованіе-то и подвизи-тъ съзрѣлъ за себе-то прѣди Меодія (отъ 842 г.), ся воспитвалъ при Византійскій-тъ дворъ наедно съ малолѣтнаго царя Михаила Г; училъ словесни-тъ науки и логику у знаменитаго Фотія, и послѣ слушалъ философски-тъ и математически науки. Дарби-тъ, образованіе-то и покровителството, което ималъ при Цариградскій дворъ откривали Константиу пѣтъ къмъ свѣтлн-тъ мірски почести и чинове. Но той всталъ въ

(1) Источники за свѣденія-та А. Гръ и ки: жизн. . на свят. Климента, ученика Меодіева, изд. ab ambrosio ramperego. Vien. 1802. Б. Н а н и о н с к и: аа) жизн. святаго Меодія, която е описана отъ единъ изъ неговитѣ ученици. бб) жизн. свят. Кирила описана въ время ближне до Кирила (съдържаніе-то на еднѣ-тъ и на другѣ-тъ съ критически забелѣжванія,

духовно званіе и послѣ ся скрнѣ въ пустинѣ, и само по. постоя-
но-то желаніе на други-тѣ ся върнѣлъ въ цариградъ, за да пріеме
длъжност-тѣ учителя на фѣлософїѣ (2). и да бѣде книгохрани-
тель на великѣ-тѣ църквѣ святѣ Софїѣ. Меѳодїѣ, като прїель до-
машне възпитаніе, былъ въ военнѣ службѣ, и нѣколко години упра-
влявалъ „Княженіе славянско“ сѣр. былъ управитель въ славяно-

въ „Москвитиниѣ“ 1843 г.) В. Руско бѣлгарски: аа) извѣстія на
Несторовѣ-тѣ лѣтописѣ, зети почти буквално изъ Панонски-тѣ житїя; бб)
Екзархъ бѣлгарскїѣ (изд. Калайд. 1825 г. м.); вв) житїе на свят. Кирилла,
изъ Хилянд. библиот. 13-го В. (у Мацїевскаго); гг) житїе на Меѳодїя, въ
Прологъ-тѣ 13-го В. (изд. Калайд. стр. 10); дд) Извѣстія 16-го В. изд.
отъ Погодина (Кириллъ и Меѳодїѣ м. 1825); ее) Четь-минсея 11 маїя.
Г. Далматски: аа) Италианска-та легенда за Константина, която е
зета изъ извѣстія-та на сѣвременника Еп. Гавдерика act. sanct. ad. 9 Martii;
бб) Дюклеїскїѣ-тѣ Пресвїтеръ (ок. 1161. г.) — : За царство-то на Сла-
вїяни-тѣ (ed. in lucē de regno Dalmatorum. Amstel. 1666. in Schwandtner¹
script. rer. hungar. t. 3 vindob. 1748. p. 476. въ Шлецеровѣ Несторѣ) Д.
Чешко-моравски легенди. аа) Vita S. Ludmillae. бб) Vita S.
Ludmillae et. S. wenceslai, auctore cristanno (извлеченїя in act. sanct. ad. 9
martii, p. 24. у Добровскаго: Кириллъ и Меѳодїѣ М. 1826). гг) Vita S. Cy-
rilli et Methodii [in actis SS. ad 8 Martii, повѣрно у Добровскаго. Mährische
legende v. Cyrill, u. Methodius Prag 1826 E.] неизвѣстнїѣ современнїѣ Но-
мецѣ: de conversione bohemorum et carantanorum (edit. Marquardii freheri
regum Bohemia. script. hannon. 1602, изписи у Добровскаго, глѣд. римски-тѣ
послания на папѣ Адриана и Іоанна VIII. bibliot. Anastasii.— Мїѣнїя-та на
Добровскаго за житїе-то на Климента, за Нестора и Моравскѣ-тѣ легенда
у Погодина, стр. 4. 18, 21), безсѣмїѣнїе, въ много были бы сѣвѣмѣ дру-
ги, ако бы онѣ зналъ Панонски-тѣ житїя.

(2) Панонско-то житїе на св. Кирилла. По сѣдържанїе-то думѣтъ сѣщото:
Повѣствуванїе-то за св. Климента, Дюклеїскїѣ-тѣ Пресвїтеръ, легенда-та
за Людмила и двѣ-тѣ легенди. библиот. Анастасїѣ нарича Константина фи-
лософъ, мажъ съ отличнѣ святостъ, най искрененъ прїятедь на Фотїя (for-
tissimus amicus). Относително до това, що говори Анастасїѣ за укоръ на

гръцкѣ область (3) Въ 851 свѣтій Кирилль проведенъ былъ до Минитенскій-тъ Емиръ за религиозно препираніе и съвършилъ поржченіе-то си, което му было наложено, съ успѣхъ. Кирилль, слѣдъ като ся върналъ изъ таѣ мисіи, ся удалилъ на Олимпъ, гдѣто наедно съ брата си, който такожде былъ оставилъ свѣтъ-тъ и прокарвалъ время-то си въ постъ и въ молитва. Въ 858 год. посланци отъ стрѣж на Хазари-тъ молили императоръ-тъ да имъ проводи нѣкого ученаго мѣжа, който бѣ можълъ да ги научи на истиннѣ-тъ вѣрж, прибавляюще, чи ту Іудей-тъ, ту Сарацини-тъ ся мѣжтъ да ги обзрѣмтъ къмъ своя-тъ си вѣрж. По слѣдствіе на това философъ Константинъ, пріятель на Фотія былъ испроводенъ до Хазари-тъ съ брата си Меѳодія. Кирилль съ свои-тъ ся наставленія успѣлъ, поне да направи толко помежду Хазари-тъ щото всѣкому было дозволено да ся обрѣща въ христіанскѣ-тъ вѣрж, а на грѣци-тъ, кои-то живѣли тамъ, было запретено подъ смъртно наказаніе да приймавжтъ іудейство, или мусулманство, и по слѣдствіе на това, на Хазари-тъ

Фотія отъ стрѣж на Кирила трѣбува свидѣтель побече правдолюбивъ откоко-то Анастасій. Не іе невѣроятно, чи Фотій давалъ на П. Игнатія да чувствува лѣнность-та на съвременници-тъ отъ къмъ Павликіани-тъ, кои-то нивой не буталъ съ основателно укорятелно слово, а толко ги гѣнили съ ножъ . . . но мудрій-тъ Константинъ безъ съмнѣніе е неможалъ да укоряза за това Фотія особенно чи му е былъ другъ и учитель, най наче тжй както представлява Анастасій, който и въ други случаи е извѣстенъ като закльтъ врагъ на Фотія и лжливъ и малосовѣстенъ Praefat. ad. consil. 4 constant. epist. ad. Carolum Calvum (исписки изъ предисл. у Погодина).

(3) Пан. жизнь на Меѳодія, Прологъ 15-го В. говори, чи Меѳодій былъ славенскій правитель десять годпнъ (у Погодина 104).

были открыты Евангелскій-тъ свѣтъ, и пустота-та на мусульманскі-тъ, и іудейскі-тъ учителя (4).

Едва ся върнали свят. братія изъ тайж миссій (5) въ край-тъ на 862 г. Славяно-Панноскі-тъ князе, Ростиславъ, Святополкъ, и Котель, като нѣмали истиннаго учителя за народа си (ако и да сж были у тѣхъ латински свещеници) (6) а еще повече като чув-

(4) Жатіе Св. Климента § 16. Кратко двѣ-тъ легенди за св. Кирилла, Прологъ и Хронографъ у Погодина. стр. 103—120. По подробно отъ всички-тъ Пани. житіе на Кирилла. По думи-тъ на Елмацциа (1273) Hist. saracen. p. 62. Араби-тъ като побѣдили часть отъ Хазари-тъ въ 690 г., принудили ъ да приеме Исламизмъ-тъ. Ибнъ-уль-Азизъ отнася появленіе-то на іудейство-то измежду Хазари-тъ къмъ время-то на Арумъ-Аль-Рашида (786—806 г.), а обращеніе-то въ моаметанство къмъ 868 г. Ибнъ-Фонцаганъ въ 921 г. видѣлъ измежду Хазари-тъ и Христіани и Іудей и Магометане, и даже язичници. (глѣд. Френа in memoires de l'Academi de sciences de St-petersb. T 8 1822). слѣд. Италианска-та легенда говори повече отъ колко-то трѣбува, казуиѣщи, че Кириллъ обърналъ къмъ вѣрж-тж всички-тъ Хазаріиѣ. За Хазари-тъ — Оборона Нестор. Лѣтописи заоблѣж. 28, 365.

(5) Въ харско-то си путешествіе Кириллъ, като стигналъ въ Херсонъ, подканилъ херсонскій-тъ Архіепископъ да намѣри мощи-тъ на св. Климента епископа римскаго: така ся говори почти въ вси-тъ извѣстія за житіе-то на св. Кирилла. Въ сказваніе-то на очевидца за намѣрваніе-то на мощи-тъ (ркв. мни. генвар. въ библ. М. гyx. Ахѣг) е казано чи това намѣрваніе ся случило на 30 іануар. 6369—861 г. Въ Остромирово-то и Ассеманово-то Евангелія XI в. намѣрваніе-то на мощи-тъ свят. Климента е турско подъ 30-е Іани. (Koritar hesychius p 41). Въ Паннонско-то житіе на Кирилла ся види, чи той прокаралъ не малко время въ Херсонъ, гдѣто училъ Еврейскій-тъ и Самаританскій-тъ язици; по Италианскъ-тъ легендѣ Кириллъ нѣколко время живѣлъ тамъ, за да изучи языкъ-тъ на тоя народъ на Хазари-тъ). Мартинъ Фулденскій [chronicon in eccardi corpore hist T 1] отнася проповѣдованіе-то на Константина у Хазари-тъ къмъ 356 г.

(6) Глѣд. исторіиѣ-тъ на първобытнѣ-тъ църквѣ у Славяни-тъ, стл. на Маѣвскаго. стр. 37, 40. Добровскаго 65 и 66.

чуввали нужда да слушатъ на материй-тъ си языкъ богослуженіе-то и ученіе-то на вѣра-та (7) можли императоръ-тъ и Патріарха Фотія да имъ испроводятъ потребни-тъ за тѣхъ учители (8). Кого другога можѣли да избератъ за това душенолезно дѣло, освѣтъ благочестиви-тъ и образовани-тъ урожденци на Солунъ? Св. Кирилъ, като разумѣвалъ и важность-тъ на прѣводъ-тъ св. книгъ на народній-тъ языкъ и трудность-тъ на дѣло-то, съ благоговѣйно приготвление направилъ пѣрвій онитъ на прѣвода. Царь-тъ и Патріархъ-тъ ся радвали за рѣшимость-тъ на благочестиви-тъ братія къмъ голѣмий-тъ подвигъ и побързали да ги испроводятъ (9) на

(7) Въ Италианскъ-тъ легенда посланици-тѣ думатъ: „вѣматъ такъвъ истиненъ учитель, който да ги научи да четатъ и совершеній законъ“ въ Моравскъ-тъ „Rogans [Rastislaves] quatenus genti suae regum doctorem dirigat.“ Какви были Латински-тъ христіане глѣд. въ пр. 10, 23.

(8) Пам. житіе на Кирилла: „Ростиславъ, Моравскій Князь,“ съвѣтъ сотвори съ князи своими и съ Моравлени посла и пр. Оттука ся види, чи ако Италианска-та легенда говори само за Ростислава безъ да упоминава за Котела и Святополка, причина-та е, чи Ростиславъ былъ душа-та на предприятіе-то, и по ревность-тъ си и по политическо-то свое значеніе. Котель, Князь на Паннонскъ Савскъ (Славонскъ, Хорватскъ Щирскъ), съвѣтъ зависѣлъ отъ милость-тъ на Ростислава. Святополкъ въ това время князь, особитъ въ Моравія, былъ племянникъ на Ростислава. Ростиславъ по души-тъ на Христана, *institutor et rector totius christianitatis*. За монета-тъ на Ростислава въ Москвитянина 1841 г. ч 4-ж. пом. 8-й.

(9) Пам. житіе на Кирилла, Италиан. легенда. Песторъ хортува не като историкъ когато пише, чи царь-тъ зановѣдалъ да испроводятъ въ Солунъ до баща-тъ на Константина и Меѳодія за да ги повикатъ въ Цариградъ. Него го соблизимо израженіе-то: „призва. И Добровскій питагъ: отъ гдѣ призвавъ? гдѣ сж были тѣзи братія? По Панонски-тъ житія баща пилъ отъ козѣ умрѣлъ, а тѣ по това время живѣли, Константинъ — при црква-тъ Св. Апостоловъ, а Меѳодій — въ манастиръ Поляронъ, като настоятель. Въ четъи-яшиен е казано, чи Кирилъ былъ посвигенъ за Епископъ въ

той пкъть Меѳодій усѣлъ да произведе прѣмъна въ душъ-тъ на Българскій-тъ царь Бориса, така щото не само той самъ си приелъ крещеніе-то, но и ся рѣшилъ да ся бори съ язическо-то упорство на свой-тъ си народъ (10). Въ Моравіѣ Кирилъ и Меѳодій съ Апостолско усердіе свѣршили дѣло-то, за кое-то были повикани, учили дѣца, устройвали Богослуженіе-то, едно-то и друго-то на Славянскій языкъ; тѣ были длъжни да ся борятъ и съ остатки-тъ

Цариградъ. Но нито Панонски-тъ житія нито Биографъ-тъ на Климента, нито Италианска-та легенда не хортувать за това. Само Моравска-та легенда. Като чи подмята за епископскій-тъ санъ на Кирилла: тя говори, чи Кирилъ е въ Римъ: *episcopatu renuncians habitum induit monachalem*. Инакъ въ Остромирово-то и Ассеманово-то Евангеліе XI-в. е казано: свят. отца нашего Кирилла философа. „въ Прологъ-тъ 13 в. въ само-то чтеніе „Меѳодіе Архіепископъ вышнюю Мораву, братъ преподобнаго Кирилла философа“. Напротивъ въ Прологъ-тъ 15-в. намѣрили и мѣсто-то на Кирилловъ-тъ каѳедръ — пѣкой си Хакашъ. Г-нъ Шевиревъ пише, чи първи-тъ слова, които были преведени на Славян. языкъ, были слова-та на Богослова Иоанна: *Искони бѣ слово и слово бѣ отъ Бога, и Богъ бѣ слово*. На това пѣкой си направилъ иѣколко довольно неприлични забѣлъжки. Но а) Г. Шевиревъ повторилъ думи-тъ на Пани. Кирилловъ Биографъ: б) който разумѣва дѣло-то и разбира христіанство-то, той знае, чи прѣводъ-тъ е наченатъ отъ „избора“ на евангелски-тъ чтенія, и въ такъвъ случай не смогли да не поѣмать отъ слова-та: *Искони бѣ слово*.

(10) Биографъ-тъ на Климента, легенда-та за Людмилъ, Дюклсець-тъ Моравска-та легенда отнасятъ на Меѳодія брата св. Константинова, обращеніе-то на Бориса. Имп. Константинъ и Кедринъ отнасятъ това на греческій монахъ Меѳодія и, безъ да го наричатъ братъ на Константина, приближавать дѣло-то на Меѳодія въ Българіѣ къ 861 г. По гръцки-тъ писатели е видно и това чи Меѳодій, като обърналъ Бориса въ христіанство, на дълго время не останалъ въ Българіѣ и на мѣсто-то му были испроводени други. И освѣтъ това дѣло-то на Моравски-тъ проповѣдници требувало отъ проповѣдници-тъ скоро да стигнатъ въ Моравіѣ. Несторъ дума: „пер-

на язичество-то и съ невѣжество-то на паннищанско-то христѣанство(11). Одушевляеми отъ ревностъ, тѣ преминували изъ областъ-тѣ на единъ князь въ областъ-тѣ на другій, проповѣдующе евангелскѣ-тѣ истинѣ на язпкъ, който разумѣвали вси-тѣ слушатели. Четири години и половинѣ (отъ 862 до 867 г.) Кирилъ и Меѳодій изпълнявали апостолско-то распореденіе на восточній-тѣ Патріархъ

вое приложени быша книги Моравѣ, яже естъ Грамота въ Руси и въ Болгарѣхъ Дунайскихъ.“ така и станало. Прѣводъ-тѣ поченатъ былъ и свѣршенъ за Моравци-тѣ. Г-иъ Шевировъ лише „ извѣстіе за това чи Български-тѣ словене ся ползовали съ словенско Богослуженіе по напрѣдъ отъ Моравски-тѣ, принадлежи на Грѣч. Біографіѣ Болгар: Архіеписк. Климента.“ Не, такава извѣстіе не принадлежи на біографіѣ Климентовѣ. Тука е речено само, чи предъ ди стигне Меѳодій въ Моравіѣ „ направилъ свой ученикъ Българскій-тѣ владетель, Бориса.“ А за преводъ св. писанія на Славянскій-тѣ язпкъ, е казано, чи той ся свѣршилъ тогази, кога-то Българскій-тѣ народъ приелъ христѣанство-то, а това събытіе ся случило, както говори самый Біографъ въ 865 г. Ето Славянско-то допълненіе на Гречески-тѣ извѣстія за кръщеніе-то на Българіѣ. Въ Прологъ-тѣ XIII-в. (рпк. Сергіевой Лавры ном. 3) подъ 26 Ноемврія читемъ слѣдующій-тѣ разсказъ „азъ есмь отъ языка новопросвѣщеннаго Българскаго, егоже Богъ просвѣти Св. Кръщеніемъ въ сія лѣта избранникомъ своимъ Борисомъ, егоже нарекоша въ св. крещеніи Михаила, иже силою Христовою и знаменіемъ крестнымъ побѣди цѣляный,—нелокорный родъ Българскы приведе Св. Осифа Архіепископа, инымъ учителя и наказателя и създа церкви и монастыри, и постави епископы, попы, игумены, да учать. И еше ему живу сущю въ черночествѣ и въ него мѣсто сущю Володимеру, снѣу его първому, бысть благословенъе Божье и Михаилово на Семсонѣ и приа столъ съгнавъ брата.“ Чудо ВМ. Георгія, което ся свѣршило съ този Българинъ ся отнася къмъ время-то на войнѣ-тѣ, която имали Българе-тѣ съ Угри-тѣ, около 904 г.

(11) „Италянска-та легенда: Ceperunt itaque id. ad quod venerunt peradendum, studioso instituere et parvules eorum literas edocere. officia ecclesiastica, instituere et ad correptionem diversorum errorum. quos in populo illo repere-

во славу имени Христова (12). „И ради быша Словене слышаще величья Божья своимъ языкомъ (13)“. По никакъ не ся радвали на това въспитаници-тъ на Римъ, Нѣмски-тъ епископи. Тѣ съ ругателства осипвали Славянски-тъ проповѣдници за Славянско-то Богослуженіе и ученіе, което не было съгласно съ тѣхно-то невѣжество. На такъвзи папѣ, какъвто былъ Николай, не можало да е приятно, проповѣдници-тъ на чистѣ-тъ вѣрѣ, като покорявѣтъ сърдцата Христу, да нѣмѣтъ предъ очи-тъ си Папѣ-тъ. Нещастна-та война на Ростислава съ Германци-тъ (14) и сваяніе-то на Фотія открили на Николая деспотѣ, кой-то той отколѣ желалъ — да повнека Славянски-тъ проповѣдници въ Римъ. На пѣть-тъ, въ Венеціѣ Славянски-тъ просвѣтители дължили были пакъ да издържѣтъ

gunt. falsum elogiolum suorum inducere“ Сжшо-то говори Пани. житіе на Кирилла. Тука казано, чи латински-тъ учители учили народъ-тъ чи ужъ“ всички-тъ пресмикающія ся — сж произведеніе на діавола, не възбранявали нито многоженство-то, нито язически-тъ жертви. Самъ си Князь Котелъ былъ еще „поганескъ“ язичникъ. По Пани. житіе на Меѳодія, Меѳодій и послѣ брата си дълженъ былъ да ся бори съ Надвпслянскій-тъ князь, който ся държалъ упорно за язичество-то и Святополкъ восвалъ съ Погани-тъ и съ язичници-тъ. По Моравскѣ-тъ легендѣ, Кириллѣ кръстилъ Моравскій-тъ князь.

(12) Хилиндарско-то жизнеописаніе за Котела: „честь ему (Кириллу) сътвори въ и возлюблъ книги славянскія.“ Въ Панонско-то житіе на Кирилла, казано е еще чи Котелъ самъ поченалъ да учи славянски-тъ писмена, и далъ Кириллу 50 ученици“. Италианска-та легенда „*Manerunt ergo in Moravia per annos quatuor et dimidium*. По Пани. житіе на Кирилла проповѣдници-тъ останали собственио въ Моравіѣ 40 мѣсяци, или както е казано въ житіе-то на Меѳодія три години, и послѣ отишли въ Паноніѣ при Котела, и така 4 и полвина годия въобще прокарали у Мораво-панонски-тъ Славяне .

(13) Несторъ г. 17.

(14) Исторія на прѣвобитнѣ-нѣ църквѣ у Славяни-тъ, стр. 48.

суровъ прѣпириѣ за справедливостъ-тъ на дѣло-то си (15).

Обаче Папа Адрианъ (отъ 4 дек. 867 г.) преемникъ-тъ на Николая (31 ноеб. 867), понеже ся боялъ да не загуби всичко-то вліяніе въ Моравіѣ и въ Панноніѣ, както было то загубено отпрѣди (16), и при това ся лъжалъ съ надежди за Българіѣ, ся изну-

(15) Легенда-та за Людмила, Моравска-та легенда за св. Кирилла, у Погодина стр. 53, 16. Добровскій, и послѣ него Неандеръ и Гизелеръ хортуватъ, чи легенди-тъ принесли обстоятелство-то, което станъло при П. Иоанна, въ правленіе-то на Николая. Но а) такава мнѣніе требуваше да ся потвърди съ нѣкое доказателство, б) П. Иоаннъ въ 879 г. писалъ до Ту-вентара (жупана) Моравскаго *audivilmus Methodius vester Archiepiscopus abantecessore nostro Adriano scilicet papa, ordinatus nobisque dilectus, aliter doceat quam eorum sede Apostolica se credere verbis et litteris professus est.*“ У Добровскаго стр. 70. А у Адриана Меѳодій былъ наследно съ Кирилла; в) по Панон. житіе на Кирилла римскій рарежъ посла по него,“ по Пан. житіе на Меѳодія — „посла по по ни“. Истинна тѣ не хортуватъ, както говори Моравска-та легенда, чи „Апостоли-тъ и други-тъ правители на църквѣтъ укорявали св. Кирилла.“ Но и въ Пан. житіе на Меѳодія проповѣдници-тъ ся препиратъ въ Римъ защищающе Славянско-то Богослуженіе. Адрианъ въ писмо-то си льно пише за укорители-тъ на Славянскѣ-тъ службѣ; г) исповѣданіе-то на св. Климента съ свое-то си съдържаніе ясно показва, чи то представлено было по случай-тъ на нѣкои си жалби, а у Нѣмско-то духовенство была една жалба — врѣхъ славянскѣ-тъ службѣ и врѣхъ исповѣдованіе-то на святій-тъ духъ (глѣд. пр. 20, 18); д) Даже Италианска-та легенда, коя Добровскій почиталъ като единственій источникъ за първѣ-тъ часть на Моравскѣ-тъ легендѣ по безъ основаніе (глѣд. пр. 8, 9), говори за Николая: „*mandavit et invitavit ad se venire.*“ Чи можъль ли е такъвъ папа, какъвто былъ Николай, инакъ да постѣпи отъ както думатъ двѣ-тъ легенди? е) за оправданіе-то на славянскѣ-тъ службѣ отъ стрѣнѣ на Папа Адриана говори и Несторъ по Лавр. и Кеиисб. списк.

(16) За борбѣ-тъ на Папѣ-тъ и за духовенство-то му съ германскій-тъ императоръ и съ духовенство-то за Моравіѣ и Панноніѣ. Глѣд. Маціевскаго стр. 38, 49.

диль да остане благодаренъ отъ просвѣщенни-тъ братиѣ только по-
вече, чи негово-то властолюбіе отъ страна на Гръци-тъ было х-
спокоено въ Цариградъ, а благочестви-тъ братиѣ по благоговѣніе-
то, което имали къмъ мѣсто-то на апостолски-тъ подвиги и по свое-
то си положеніе въ Моравіѣ, като ся явили съ священній даръ, съ
мощи-тъ на св. Климента, ся показали на папъ-тъ покорни. Адри-
анъ почелъ за потребко да оправдае славянскъ-тъ службъ даже съ
особито писмо (17).

Св. Кирилъ ся преставилъ въ Римъ, като пріелъ монашескѣ
схима (18). Меѳодій, испълняющъ завѣщаніе-то на брата си, ся

(17) Пап. житіе на Кирила и Меѳодія, біографія-та на Климента, Песторъ.
Прологъ за Меѳодія. Чи Пана Адрианъ въ дѣло-то за Славянски-тъ пропо-
вѣдници отъ всичко повече былъ смущенъ, зашто-то мислилъ какъ да не
загуби изъ рѣцѣ-тъ си Моравіѣ и Паноніѣ и да тури въ рѣцѣ-тъ си
Българіѣ, това той самъ изражава въ посланіе-то си до Славянскъ-тъ
Князе. Той пише, чи ушь князе-тъ „искали за себе си учитель отъ рим-
скій-тъ свѣтителскій столъ преди да искать отъ благочестивій-тъ царь
Михаила,“ и чи ушь Кирилъ и Меѳодій испроводени были изъ Цариградъ,
само за това „чи мы не дослѣхомъ (послать);“ радова ся, чи Кирилъ и
Меѳодій ся обърнали не въ Цариградъ, а въ Римъ и не пропусналъ да
каже „страны ваши сѣ достояніе на Апостолскій-тъ столъ“. Писмо-то на
папъ-тъ е въ Паннонско-то житіе на Меѳодія.

(18) Хилендарско-то житіе говори, чи св. Кирилъ ся преставилъ въ Римъ
въ 868 г. февр. 14-го дия, вмѣющъ отъ роженіе-то си 42 години. Но
годища-та по вѣрйо е показана въ Панонското житіе — 869. послѣ 14-го
декемврія. Болешка-та на Кирила ся продължала 50 дена, за което хор-
тувать легенда-та и Панонско-то житіе. Поради-това 14-е февр. 868 г.
неможало да е кончина-та на Кирила. А въ стари-тъ намятици Латински и
Гръцки, въ Осгромировото и Ассемановото Евангеліе XI в. въ Пролози-тъ
(Добровскій 54, 57. Калайд. до Коні-Аая — hesychius p. 44) Память-
та на св. Кирила ся опредѣлява 14 февр. * Имя-то на Меѳодія е турено
въ число-то на слященници-тъ Салавирскаго Аббатства, въ гѣтониси-тъ на

върналъ при Славяне-тъ. Но Нѣмци-тъ размѣтили Славяне-тъ съ междуособія (869—871) и погубили Ростислава. Меѳодій, избѣгающъ политически-тъ бури (въ 870 г.), дошълъ съ ученици-тъ си въ Панноніѣ и князь-тъ благосклонно го приелъ въ Мосбургъ (Салаварскѣ твърдинѣ) *) Котелъ молилъ Папѣ-тъ да посвати Меѳодій за Архіепископъ Паннонскій и негово-то желаніе было исполнено. Но Нѣмско-то духовенство (въ 872 г.) ся раздразило отъ това іеще повече и почнало да гони Меѳодія съ голѣмо ожесточеніе. То подигнало противъ него Германскій-тъ императоръ и Моравскій-тъ князь, Святополка. Дѣло-то было доведено до това, щото Меѳодій былъ испроводенъ въ заточеніе за двѣ години и половина. Папа Іоаниъ VIII върналъ (874 г.) на Меѳодія власть-та му, писалъ за неговѣ защитѣ до Лудовика и Карложа и запретилъ на свосволини-тъ епископи да съвършавѣтъ служба (19).

Найпослѣ, и Моравски-тъ Славяне видѣли, чи Нѣмски-тъ Епископи малко имѣтъ наумъ-тъ си власть-тъ на Христовѣ-тъ истинѣ, а искѣтъ власть надъ тѣхъ само за себе си, като потѣпкувѣтъ помежду тѣхъ Славянско-то Богослуженіе. Славяне-тъ ги испѣдили изъ помежду си, и молили Папѣ-тъ да ѣмъ испроводи Архіепископа Меѳодія. И Меѳодій былъ обявенъ Архіепископъ на

сѣщо-то Аббатство, и именно послѣ Рихбалда, който ся упоминава въ жалбѣ-тъ на Нѣмецъ-тъ. Глѣдай за това, както и за мѣсто-то на Мосбургъ К о л а р а (Москвитян. 1844 н. 3).

(19) Пана. житіе на Меѳодія, Нѣмецъ-тъ *de conversione Boioarum et Carantanorum* у Добровскій стр. 65. 68. *Marische legende* s. 57. за политически-тъ проврати глѣдай у Моцѣвскаго стр. 51 53. Писма-та на Папѣ-тъ у Добровскаго стр. 68 69. До Карложанъ: „*Reddito et restituto nobis panonensium episcopatu liceat praedictopatri nostri Methodio, qui ille a sede Apostolica ordinatus est, secundum priscam consuetudinem libere, quae sunt Episcopi, genere*”.

Моравско-то Госнодарство. “ Отъ това время, говори очевидецъ-тъ, — Божественно-то учение почекъ бързо да ся распространява, я-зичеството и суевѣріята ся унищожваха“, самото Госнодарство на Свя-тополка растѣло и цвѣтѣло, (20). Но Нѣмцитѣ не ся грижѣли за успѣхи-тъ на вѣрѣтъ, нито за успѣхитѣ на Госнодарството. Тѣ никакъ неможѣли да простѣтъ Меѳодію изгубваніе-то на власть-тъ и на доходи-тъ си. Тѣ трѣчали и отишли въ Римъ, и рекли тамъ, чи Меѳодій е отста-пникъ отъ вѣрѣ-тъ, и исповѣдва происхожденіе-то на Духа Свя-таго и отъ Сына, не проповѣдва не само вселенскъ-тъ власть на Папъ-тъ, но дору зависимость-тъ си отъ Папъ-тъ, а само рас-пространява Славянскъ-тъ службъ. Папа Іоаннъ неможѣлъ да ся смути отъ наковладаніе-то чи Меѳодій ся не съглася съ Нѣмци-тъ въ догматъ-тъ за Св. Духа; защото той самси исповѣдалъ този догматъ съгласно съ Патр. Фотія, и съ Св. Меѳодія. Но той като Папа силно ся смѣтилъ отъ страхъ да не загуби власть-тъ си надъ Моравіѣ: въ 878 г. срѣщу напѣшникъ-тъ си волѣж, той запретилъ Славянскъ-тъ службъ, а въ слѣдующъ-тъ години, като новторилъ запрещеніе-то, повикалъ Меѳодія въ Римъ. Нѣмци-тъ тържествували, и като ся явили въ Моравіѣ обявили, чи Меѳодій е лишенъ отъ власть-тъ.

(20) Пани. жизнь на Меѳодія.

(Слѣдва)

МАТЕРИАЛИ

ЗА ИСТОРИИ-ТЪ НА СВОБОДЪ-ТЪ ЗА ПИСАНЕ-ТО
ВЪ ДРЕВНИЙ-ТЪ МИРЪ И ЗА ЦЕНСУРНИ ПОСТАНОВЛЕНІА
ДО ХVІІІ СТОЛѢТІЕ.

(Продълженіе отъ год. III Книж. 7 стр. 250.)

Отъ вторъ-тѣ половинѣ на ХVІ столѣтіе борба-та между католицизмъ-тѣ и реформацій-тѣ пріела чисто политическо насочваніе. Писквлин-тѣ особено се размножили въ туй врьмя. Генрихъ II въ 1547 год. заповѣдалъ всѣкій съчинитель да си изважда въ начало-ло-то на книгъ-тѣ имя-то, и имя-то на типографъ-тѣ и мѣсто-то на жителство-то му. Въ 1551 год. ценсура-та въ Франціѣ станъла иеще по строга. Венчки-тѣ книги трѣбвало да се разгѣждѣтъ въ Сорбоннѣ. Рѣкописи-тѣ, кон-то се печатали въ Парисъ, се подпи-свали отъ ценсоръ-тѣ и копія-та отъ рукописъ-тѣ оставала у него. Ценсори-тѣ освѣтъ туй трѣбвало два пѣти въ годинѣ-тѣ да посѣ-щавѣтъ и да оглѣждѣтъ всички-тѣ книжни дюгени, гдѣто тѣ трѣб-вало да имѣтъ два каталога: іедниѣ за запретени-тѣ книги, а другъ за оубзи, кон-то се намирѣтъ у книгопродавецъ-тѣ.

При Франца II, колко-то и да сѣ были строги постановленіа-та, волюмислени-тѣ съчиненіа се распространили до толко сѣ мно-го, щото мнозина писатели видѣли въ чумѣ-тѣ и въ други-тѣ не-щастіа, кон-то постигнѣли по онуй врьмя Франціѣ, небесно нака-заніе за съчпеніа-та противъ вѣрѣ-тѣ. Ако и никой законъ да не назначавалъ смъртно наказаніе за подобни съчпеніа, по правосъ-діе-то на онуй врьмя бѣ сѣло безъ сѣдѣ книгопродавци-тѣ и сѣдѣр-жители-тѣ на типографіи-тѣ: Ренье де ла Планшъ въ любопитиѣ-тѣ си хроникѣ De l'estat de France sous François, расказва слѣдующе-то про-пешествіе:

Въ 1560 г., ся появило множество пасквилы срѣщу Гизи-тѣ и привѣрженци-тѣ имѣ. Единъ твърдѣ зълъ пасквиль былъ написанъ срѣщу лотарингскій-тѣ кардиналъ (de Lorraine). Той былъ написанъ по подражаніе на пѣрвѣ-тѣ рѣчь Цицероновѣ срѣщу Катилинѣ и ся наченвалъ тѣй: „бѣсній тигре, ядовита ехидно, гробе гнусній, зрѣнище нещастно, до кога ти ще злоупотрѣблявашъ съ младость-тѣ на нашъ-тѣ царь“. Парламентъ-тѣ подиръ дълго диряніе, намѣрилъ, чи този пасквиль былъ напечатанъ въ типографіѣ-тѣ на Мартена л'Омме и присѣдилъ да го обѣсѣтъ. Кога-то водѣли окаянній-тѣ на смѣртъ, народъ-тѣ го слѣдвалъ съ псуваніе и дору нѣколко нѣти ся опитвалъ да го истегли отъ рѣцѣ-тѣ на стражѣ-тѣ. Нѣкойси търговецъ, кой-то срѣщилъ туй шествіе, земъ да мѣри народъ-тѣ, чи кори нещастній-тѣ типографъ. Народъ-тѣ щѣлъ почти да го раскъса за това. Стража-та го хванѣла и го довела до прѣдсѣдатель-тѣ Льонна. Търговецъ-тѣ не знаѣлъ нищо прѣстѣпникъ-тѣ, нищо былъ виждалъ Гизи-тѣ, нищо пасквиль-тѣ чемъ, не знаѣлъ нищо каква іе работа-та, но Льоннѣ заповѣдалъ да го обѣсѣтъ на исто-то мѣсто, гдѣ-то обѣсени Л'Омме. Кога подиръ нѣколко дена зели да укорявѣтъ за това Льонна, той отговорилъ: какво да сторѣмъ? Трѣбваше съ нѣщо да успокоимъ Кардиналъ-тѣ, ако ній не можехми да намѣримъ авторъ-тѣ на пасквиль-тѣ.“

Карлъ IX запретилъ да ся правѣтъ прѣдсказаніа въ календарі-тѣ, безъ дозволеніе отъ епископи-тѣ и да ся печата каква да іе книга безъ неговѣ волиѣ. Дирне-то постаровленіе, издадено на 1566 год., съществувало до самѣ-тѣ революціѣ.

Отъ Вартоломеевскѣ-тѣ ноцъ пасквилы-тѣ наченѣли да ся поіавявѣтъ не по сто, а по хиляди. Историкъ Летуаль, като издавалъ „журналъ-тѣ за царствованіа-та на Генриха III и Генриха IV“ избралъ за него надпись слѣдующѣ-тѣ мисль: „всички-тѣ земни власти, както не могѣтъ да скрѣятъ слънце-то или да го закопа-

ѣтъ въ трапъ, тѣмъ не могатъ и да запретѣтъ на Французи-тъ да хортуваѣтъ.“

Въ Юлій на 1575 год., объсили и подиръ това раечетвъртили въ Парисъ Капитанина Вержери за туй садъ, чи като хортувалъ за кавгъ-тъ помежду ученици-тъ и Италиенци-тъ отъ свитъ-тъ на кралевъ-тъ майкъ, той рекълъ, чи ученици-тъ были прави и чи на Италиенци-тъ ся пада да имъ ся прѣрѣжжѣтъ гърла-та, защо-то тѣ губѣтъ Франціѣ. Подиръ това наказаніе, врѣхъ Генриха III и врѣхъ Екатеринбургъ Медичи ся носинали много пасквили. Летуль дума, чи тѣзи пасквили ся читѣли отъ всичкій-тъ дворъ, макаръ безправственность-та на съдържаніе-то имъ да іе задминувала всѣко описаніе. Въ 1584 г. іедного отъ съчинители-тъ на подобни пасквили Пьерра Деге де Бешевилля, гугенота объсили на гревскій-тъ мигданъ. Въ 1586 същъ-тъ участь ималъ, за подобно прѣстъпленіе, іединъ парламентскій адвокатъ Францъ ле Бретонъ. Като ся основала сплата и найпаче подиръ убійство-то на Генриха III пасквили-тъ ся размножили іеще повече. Въ исто-то врѣмя зели да ся поіавяваѣтъ и карикатури, кои-то дѣйствували іеще по силно врѣхъ народъ-тъ, кой-то не знаѣлъ да чите.

Въ 1592 год. ся поіавилъ знаменитій-тъ „Dialogue du malheustre et du malant “ противъ ангери-тъ и особенно срѣщу майенскій-тъ герцогъ. На 13 Декемврій затворили всички-тъ парисски типографіи за да намѣрѣтъ тѣзи книгъ, и, разумѣвася, нищо не намѣрили.

Въ Шотландіѣ было запретено да ся печата нѣщо, безъ дозволеніе-то на опитни и свѣдущи хора, избрани отъ самъ-тъ кралевъ.

Въ Лондонъ, въ 1566 г., былъ издаденъ уставъ за книгопродавци-тъ, съ кой-то на тѣхъ исти-тъ ся възлагало да глѣдаѣтъ да ся не распространяваѣтъ вредителни книги. Въ 1585 г., Елисавета запретила да ся печатаѣтъ книги на друго мѣсто въ Англіѣ, освѣнъ Лондонъ, Кембриджъ и Оксфордъ. Глава на ценсуръ-тъ былъ на-

правенъ архієпископъ-тъ кенторберійскій. Въ 1599 г., въ Лондонъ были изгорени публично доста много съчиненіа.

Около 1573 г., іединъ книгопродавецъ въ Венеціѣ обнародвалъ *Loci communes theologici* (общи мѣста богословски), съчиненіе-то Меланктоново, като прѣвелъ само имя-то на знаменитій-тъ противникъ на панизмъ-тъ по италіенски: „*Filippo di Terranova*“ сѣщо както Меланктонъ прѣвелъ по грѣцки настоіащъ-тъ си фамиліѣкъ Нѣмскъ: *Schwarzererde* (черна земя). Много врѣмя италіанско-то духовенство, коіето осѣждавало всички-тъ съчиненіа на реформатори-тъ, безъ да ги чите, ся въсхищавало отъ тѣзи книгѣ, безъ да му дохожда на умъ-тъ, чи ѣ писалъ врагъ на напищанство-то. Найпослѣ іединъ францисканскій калугеръ открилъ лукавство-то и книгопродавецъ-тъ ся отървалъ отъ огнь-тъ само съ туй, чи изгорилъ колко-то книги сѣ были останѣли у него.

Въ 1595 г., въ Парисъ обѣсили Іезуптина Гиньяра за пасквили-тъ противъ царь-тъ, кои-то намѣрили въ кѣщѣ-тъ му и които той самъ былъ писалъ. Въ 1606 г. папскій-тъ нунцій испросилъ отъ краль-тъ позволеніе да ся хване наврѣдъ книга-та на Герсонія за важность-тъ на събори-тъ. Въ истѣ-тъ годниѣ тулузскій-тъ парламентъ запретилъ, подъ смъртно наказаніе да ся продаватъ молитвенници, въ които нѣма молитвѣ за царь-тъ.

Генрихъ IV былъ толкова снисходителенъ кѣмъ театрални-тъ представеніа, колкото и Лудовикъ XII. Въ 1607 г. станѣло прѣдставленіе, въ коіето подиръ много прѣсмиваніе надъ правителство-то и надъ правосѣдіе-то, на край-тъ извадили трима діаволи да занасѣтъ іединъ царскій свѣтникъ и іеще други двама чиновници. Като ся свѣршило всичко, съсловія-та, отъ които были тѣзи чиновници, турили въ тѣмницѣ нещастни-тъ комедіанти, но краль-тъ заповѣдалъ да ги пустѣтъ въ истій-тъ день. Подиръ смърть-тъ на Генриха IV излѣзли много пасквили. Найпаче излѣзли много сатири за и срѣщу іезупти-тъ, които ся обвинявали да сѣ убили Генриха IV. Въ 1610

год. въ Парисъ Парламентъ-тъ присъдилъ да се изгори разсужденіе-то на іезунта Маріана De Regis с Regis institutione. коіето было издадено въ Толедж и французскій-тъ дворъ, издѣйствовало да се запрети това съчиненіе и въ Испаніѣ, ако и да се іе то поіавило тамъ по разрѣшеніе-то на царь-тъ. Въ 1611 и 1614 нѣколцина книгопродавци сидѣли въ тъмницѣ и платили джерме защото продавали пасквили. Въ 1618 поетъ Дюранъ и Флорентинець Сили были расчетвъртени и изгорени въ Парисъ, чи съчинявали пасквили, а братъ му на Сили былъ обѣсепъ, чи прѣписалъ іединъ отъ тѣзи пасквили.

(Слѣдва).

ТРАВОВЪДНІИ.

Лондонско-то общество на трѣдн-тъ или секта-та на легюмисти-тъ има сега до 3,000 хора. Ето нѣкои любонитни подробности за тѣзи страннѣ компаніѣ.

Главни-тъ ѣ правила състоѣтъ въ туй, да се не убивѣтъ животни-тъ, да се не ѣде мясо, енто нѣщо, коіето произлиза отъ животни-тъ. Млѣко само на поворожденни-тъ се позволява за употребленіе. Но нѣкои послѣдователи на тѣзи сектѣ позволявѣтъ впрочемъ да се употребява млѣко-то на травѣдни-тъ животни, защото нѣмало было то нищо общо съ мясо-то. Освѣнъ туй запретено іе да се туря въ ѣденіе-то соль и разни миризми, строго іе заповѣдано да се не отдѣлѣтъ трици-тъ отъ брашно-то, кога се пече хлѣбъ; всички-тъ питіета, дору чай-тъ и кафе-то сѣ испѣдени отъ сектѣ-тъ и се допуца само іедна чиста вода. Тѣи като тѣлесни-тъ упражненіа помагѣтъ на нравственно-то възрожденіе, то іе заповѣдано и на два-та пода да се занимавѣтъ съ гимнастикѣ, да

плавътъ и проч. въ всички-тъ възрасти. Одежда-та трѣбва да је проста, съобразна съ климатъ-тъ, а не съ модъ-тъ.

Основатель-тъ на туй общество, пѣкой Нютонъ, је издалъ въ 1811 г. любопитнѣ книжъ подъ названіе: „Възврѣщеніе къмъ природъ-тъ или апологъ на растителнѣ-тъ пищѣ“. Въ слѣдующѣ-тъ години, той је съставилъ общество отъ стотина членове. Първий-тъ отчетъ за него ся явилъ въ 1814 г. Въ тѣзи три години шейсетъ человекъ ся хранили исклучително съ водъ и съ растеніа и были съврѣшено здрави. Никой отъ членове-тъ не умрълъ въ туй врѣмя.

Седемнайсетъ человекъ отъ семейство-то на основатель-тъ и на прѣемникъ-тъ му доктора Лаубе, ся хранитъ садъ съ растителнѣ пищѣ, и макаръ въ туй число да је имало и дѣца и једнѣ болѣнь, но за седемъ години по ся случило съ тѣхъ ништо једнѣ значителнѣ болѣсть, и всички-тъ останѣли живи. Тази статистика произвела силно впечатлѣніе, и въ Лондонъ всички-тъ хортували за дѣца-та на доктора Нютона, кои-то были прѣкрасни, като статуи, и не само умъ-тъ имъ былъ забѣлжително развитъ, но и чувствата имъ были пѣжни, које-то такожде може да ся отдаде на растителнѣ-тъ пищѣ.

Поетъ Скелли станѣлъ привѣрженецъ на тѣзъ системѣ и написалъ красноречивѣ защитѣ за травоѣдно-то общество. Туй общество опитвало да ся основе въ Германіѣ, и въ 1844 г. въ Говвилскій-тъ институтъ наченѣли да ся придържавѣтъ за правила-та му, но, подиръ пѣколко недѣли постѣніе, на членове-тъ дотегнѣла трава-та, и тѣ поискали мясо. Въ Белгіѣ и въ Голландіѣ опитваніа-та были сѣщо безуспѣшно. Въ Гвелдеръ ся намѣрили нѣкои травоѣди, но въ други-тъ мѣста не ся намѣрили охотници да държатъ тѣзъ системѣ.

Въ 1847 г. общество-то ся прѣобразовало на нови правила, като знаменитій Метью основалъ общество-то на трезвость-тъ. Той учредилъ първо-то си общество въ Коркъ, въ Ирландіѣ, въ 1838

година. Оттогава всѣкъ годишъ, ставятъ въ Лондонъ обѣди, на които не ѣдятъ нищо месо, и всѣкъ годишъ обнародватъ отчети, въ които исчисляватъ всички-тъ успѣхи и прѣимущества на тѣзъ система.

Въ отчети-тъ ся дума: „растително-то царство прѣдставлява такава разнообразіе“—особенно ако да ся събиратъ произведенія-та на други-тъ климати — що-то отъ тѣхъ могатъ да ся съставятъ много вкусни (дезетли) ѣденета, способни да удовлетворятъ на най възискателній-тъ стомахъ. За нещастіе тѣзи разнообразни сръдства ся губятъ посрѣдъ различни-тъ мяса, на обикновени-тъ обѣди, или ся истрѣбватъ отъ животни-тъ по полета-та. Хлѣбъ-тъ, оризъ-тъ, грахъ-тъ, бобове-тъ и проч. даватъ разнообразнѣ ещѣ во всички-тъ врѣмена на годишъ-тъ. Ябълки-тъ круши-тъ сж достаточни да ся позалже и наслади человекъ. Общество-то похвалява картофель-тъ (барабой-тъ) и платекъ отъ плодове.

Общество-то на травоѣди-тъ пропикло въ Америкъ и Кванери-тъ пріели тѣзъ система. Въ Цицивати основали медицинско училище, отъ коіе-то испядили всички-тъ животни и минерални вещества. Грагамити-тъ на Новж Англіѣ ся присѣдили до травоѣди-тъ, ако и да живѣятъ на сѣверъ, гдѣ-то іе потребна по питателна пища. Обаче членове-тъ на сектъ-тъ ся отличаватъ съ здравіе-то си.

Общество-то счита за свои членове въ отколѣшни-тъ врѣмена Питагора, Порфирія, Плутарха Епикура, въ сръдни-тъ вѣкове Тріона, доктора Шейна, подиръ това Линнея, Франклина и други-тъ. Отъ животни-тъ орангутангъ-тъ, кой-то найного прилича на человекъ, ся храни само съ растенія; ще ся рече, чи и человекъ може да прави сжщо-то. Но въ този случай общество-то има грѣшкѣ, защото маймуни-тъ ѣдатъ и насѣкомі.

Прѣвед.

СЪВРЪМЕННА ЛЪТОНІСЪ

Въ тѣзи пятнадесятницѣ тукашни-тѣ вѣстници ни съобщиха печални новини отъ Бейрутъ и Смирнѣ. Вражда-та и ненависть-та, кои-то съществуватъ отдавна между Маронити-тѣ (іедна христіанска секта) и Друзи-тѣ (мусулмане), обитающи въ ливански-тѣ планини, избухнала сега въ тѣзи дѣне съ іединъ жалостенъ начинъ. Друзи-тѣ, като по смѣли, по войнствении, нападали врѣхъ христіански-тѣ селенія, испотренили мнозина отъ жители-тѣ, ограбили имъ имущества-та, изгорили имъ къщи-тѣ, църкви-тѣ и манастири-тѣ. Нещастни-тѣ христіане ся спасавали само съ бѣгство въ ближни-тѣ градове.

Правителство-то на Н. Имп. Величество, като прие свѣдѣнія за стаиѣли-тѣ смѣщенія, употреби дѣятелни мѣрки за да умври оиѣзи страни и тури благочиніе въ тѣхъ. Іедна особита комисія съ силни срѣдства и съ голѣмо пълномощіе отива да успокои ливански-тѣ планини съ окрестности-тѣ имъ и да утвърди тишинѣ-тѣ въ тѣхъ.

Като ни је мѣчно да бѣлѣжимъ подобни новини въ съврѣменнѣ-тѣ си лѣтописъ, ній ся почитами щастливи, чи можемъ отъ другѣ стѣриѣ да имъ ослабимъ несприятно-то впечатлѣніе съ други, радостотворни. Пѣтешествіе-то на Великій-тъ Везиръ по европейски-тѣ провинциі на имперіѣ-тѣ много радость и надежди влѣло въ сѣрдца-та на жители-тѣ, кога видѣли тѣ съ каквѣ отеческѣ грижѣ Н. Височество испитва положеніе-то на подданин-тѣ Султанови, отношеніе-то на Мусулмане-тѣ къмъ Христіане-тѣ, съ каквѣ строгость наказва злоупотрѣбленія-та и съ каквѣ снисходителность приема жалби-тѣ. Като ся научили за тѣзи благосклонность на първій-тъ сановникъ къмъ притѣсненни-тѣ и обидими-тѣ, за това нелицеприятно правосѣдіе, коіе-то го отличава и найпаче за високо-то

поръченіе, коіе-то је възможно на него отъ Августѣйшій-тъ нашъ Самодържець, наши-тъ съотечественници заблаговрѣменно ся събирали по градища-та, прѣзь кой-то прѣдстоѣлъ пѣть-тъ на П В. и всѣкій свободно си искавалъ нужди-тъ и болки-тъ. Освѣтъ това съвокупно отъ цѣли каази ся подали прошеніа, за да ся заіавѣтъ чрѣзь тѣхъ общи-тъ нужди на мѣста-та и да ся дигнѣтъ общи-тъ тяготѣніа врѣхъ народонаселеніа-та. Тѣхъ жители-тъ на Търновски-тъ каази подали іедно прошеніе съ коіе-то молятъ Високо-то Правителство 1, да подтвърди и принознай то народна-та паша іерархія, 2, да ся усеигори животъ-тъ, имотъ-тъ и честь-та на жители-тъ, 3, да не теглятъ тѣ никакви ангарин, както је было досега, 4, ако си промѣня цѣвкой вѣрѣ-гѣ, това промѣненіе да става по духъ-тъ на Хатти-хумаюнъ-тъ, 5, десятина-та да ся продава съ врѣме, 6, русоматъ-тъ на свине-тъ да бѣде както је было отъ вѣтхо врѣмя, 7, гюмрукъ-тъ на лози-та да си бѣде по ветхо-то, и 8, отъ гюмрукъ-тъ на работенѣ-тъ астокѣ да ся смали и да ся тури на суровѣ-тъ.

Негово Височество съ благосклонность пріемалъ таквизи и други прошеніа, относящи ся за ползѣ-гѣ и спокойствіе-то на вѣрноподданин-тъ Султанови и распитвалъ подробно за нуждѣ имъ.

Наши-тъ съотечественници не упустили и устно и писмено да ся уплаквѣтъ противъ притѣсненіа-та, кои-то ни прави грѣцко-то духовенство, и да искѣтъ припознаваніе-то на народнѣ-гѣ и іерархія, и Негово Височество былъ внимателенъ къмто тіа тѣхни оплакванія и исканія.

— Бѣхми извѣщавали іединъ пѣть, чи грѣцки-тъ работи и тѣ стоѣтъ нито насамъ нито нататакъ, чи патриархъ-тъ си је далъ отставка-гѣ, но не пріема заповѣдь отъ Високѣ-гѣ Портѣ да излѣзе отъ длѣжностъ-гѣ си, за да го намѣсти другій. Това състоіаніе ся продѣлжава, съ тѣмъ само разликѣ, чи Негово Високопрѣвѣсходителство, министрѣ-тъ на вѣншини-тъ дѣла, викалъ на 6 Юній по

именно ієднѣ комисіѣ отъ духовни и мѣрски лица та ѣ казалъ, чи всичко добръ было унѣ изработено на народно-то грѣцко събраніе, освѣнѣ членѣ-тѣ за избраніе-то на патриархъ-тѣ. П. Пр. казалъ, чи тѣи като патриархъ-тѣ трѣбува да ся ползува съ довѣрениостъ-тѣ на правителство-то, то потрібно іе, за да може Висока-та Порта да іе обезопасена отъ тѣзъ стѣрнѣ, да има тя каталогъ-тѣ на кандидати-тѣ за патриаршескій-тѣ санъ и да искючава отъ него нѣкои лица, кои-то ся не ползуватъ съ довѣрениостъ-тѣ ѣ прѣди догдѣ не іе станѣло второ-то избраніе на трима кандидати. За това П. Пр. заповѣдалъ да ся съберѣтъ пакъ членове-тѣ на народно-то събраніе за да промислѣтъ за обезопасваніе-то на права-та на В. Портѣ, относителни до избраніе-то на патриархъ-тѣ.

Но нѣкои архіереи, казва Византиецъ, ся воспользовали съ това обстоятелство и поискали да ся повикѣтъ нѣкои отъ епархіални-тѣ архіереи и да имъ ся даде участіе въ събраніе-то, коіе-то ще стане, за да ся разглѣда прѣдложеній-тѣ отъ Честно-то Правителство въпросъ.

„ Нечално іе панетшна, ся изражава грѣцкій-тѣ вѣстникъ, да глѣда нѣкой тѣзи архіереи да кръстосвѣтъ пѣтица-та всѣкидневно и да ходѣтъ въ различни мѣста и найпаче въ чужди посолства, съ нѣль — да интригувѣтъ за да въспрїемѣтъ патриаршескій-тѣ санъ, а други пакъ да викѣтъ чи не ся намирѣтъ достойни да изберѣтъ патриархъ и чи іе нужда да ся повикѣтъ и честни-тѣ старци“.

Слѣдъ туй Византиецъ ся очудва на туй тѣхно поведеніе, укорява ги за пристрастіе-то и за противодѣйствиіе-то имъ, осжда и патриархъ-тѣ за недѣятелность-тѣ му и съжалѣва, чи съ тѣзи си лоши качества тѣ довели църковни-тѣ работи въ такова жалостно състоіаніе.

Но тѣзи Архіереи нищо не сполучили, увѣрява Византиецъ: за-сѣданіе станѣло само отъ членове-тѣ на народно-то събраніе, коіе-то и рѣшило да ся прїеме помянато-то прѣдставленіе на В. Портѣ

по прибавило, чи като ся вручава на Портъ-тъ каталогъ-тъ на кандидати-тъ, нѣма да ся чака да ся потвърждава отъ нежъ-избранный-тъ отъ архіерен-тъ патриархъ, както іе было досега, но той непосредственно ще ся туря на съдалище-то чрезъ обикновенни-тъ въ този случай обряди. Това рѣшеніе ся занесло пакъ отъ іеднѣ комисіѣ на Н. Пр. Фуадъ нашъ и той обѣщаль да подѣйствува да ся проводи заповѣдь за паденіе-то на патриархъ-тъ. За да му ся избере намѣстникъ, а послѣ и наследникъ.

Политическій Дневникъ.

Подигнуваніе-то, кое-то направиха жители-тъ на Сициліѣ и кое-то поѣ подъ управленіе-то си генераль Гарибалди, като му дойде на помощь съ волонтери-тъ си, върви се напредъ.

Столица-та на островъ-тъ, Палермо, подиръ іедно упорно съпротивленіе ся прѣдаде въ ръцѣ-тъ на вѣстаніе-то. По условіа-та, кои-то были прѣдварително направени между Гарибалди и Генерала Ланза, извѣрденій-тъ намѣстникъ на неаполитанскій-тъ краль, войски-тъ на този дирій-тъ очистили градъ-тъ, подиръ това като обезоружили твърдениѣ-тъ, задрѣстили топове-тъ, хвърлили въ водѣ-тъ баруцѣ-тъ и развалили венчкій-тъ военній матеріалъ.

Гарибалди, като зель въ рѣкѣ-тъ си столицѣ-тъ въ коѣ-то намѣрилъ и доста пари отъ царскѣ-тъ хазнѣ, найнапредъ ся уловилъ за наредѣ-тъ на управленіе-то; турилъ да ся състави іедна народна гвардіа, назначилъ министри, учредилъ судилища, кои-то да расправѣтъ и натѣкмявѣтъ дѣла-та на островъ-тъ, въ имя-то на піемонтскій-тъ краль, Виктора Емануила. Въ исто-то врѣмя той распроводилъ челоуѣци да вѣспріемѣтъ и присѣднниавѣтъ къмъ главно-то управленіе ошези жители на островъ-тъ, кои-то ся освобождавѣтъ отъ царски-тъ войски.

Съ неуморими-тъ си подвиги, съ патриотическѣ-тъ си ревностъ, този храбръ войвода до толкось привлекълъ сърдца-та на Сицилийци-тъ, щото тѣ исказали желаніе при животъ-тъ му іе ще да му въздигнѣтъ паметникъ. Но той ги раздумалъ отъ това, като ги прикашилъ, намѣсто да харчатъ пари-тъ за такви излишни нѣща, по добръ да ги употребѣятъ за войнѣ-тъ, коѣ-то ся іе захванѣла за свободѣ-тъ и независимостъ-тъ на италиенски-тъ народи.

Мисль-та на Гарибалди іе, като ся утвърди добръ въ Сицилія, да прѣмине въ твърдѣ-тъ земѣ на неаполитанско-то кралевство, и него като покори да не остави въ покой нито папски-тъ владѣнія.

За да има срѣдства да продължава войнѣ-тъ, отъвѣнъ му почти непрѣстано идѣтъ и пари и хора. Неаполитански-тъ морски сили ся мѣчатъ да ги улавѣтъ, но не постигѣтъ винаги цѣль-тъ си.

Неаполитанско-то правителство ся намира поради успѣхи-тъ, коѣ-то іе направилъ досега и кое-то има да направи за напрѣдъ въстаніе-то, въ іедно зло положеніе. Като видѣ, чи не ще може да му стои наерѣцѣ, то поискало съдѣйствиіе-то на Австріѣ; но кога му тя отекла помощъ, то ся рѣшило да неспроводи іединъ подпомощенъ посланикъ да иска съдѣйствиіе отъ Франціѣ и Англиѣ. Този посланикъ, на имя де Мартино, стигнѣлъ въ Парисъ на 29 Май; виждался съ Тувенеля, министръ-тъ на външни-тъ дѣла, а послѣ и съ императоръ-тъ, но нищо не сполучилъ. Той ималъ порѣченіе да иска отъ французскій-тъ императоръ сигоранція-та на останали-тъ владѣнія неаполитански, подъ условіе, чи негово неаполитанско величество ще наредѣ въ тѣхъ іедно свободно управленіе и може съвсѣмъ да отдѣли Сициліѣ отъ други-тъ си владѣнія, като ѱ даде особено министерство и особено управленіе. Но Императоръ Наполеонъ ся отекълъ отъ всѣкакво намѣсваніе въ дѣла-та на въстаніе-то.

Като прѣтърпѣлъ таквъзсполукъ въ Франціѣ, де Мартино и не ходилъ въ Англиѣ, особено като чулъ чи лордъ Палмерстонъ,

прѣди да отиде той, ся изразилъ твърдѣ неблагопріятно за правителство-то на неаполитанскій-тъ краль. Той ся завържилъ въ Неаполь на 7 Юній да даде отчетъ на царя, какъ ѳе изпълнилъ порученіе-то му.

Францъ II като пріѳелъ неблагопріятни-тъ извѣстія отъ посланикъ-тъ си, рѣшилъ да ся забрани самъ догдѣ може. За това той събира и умножава сухопѣтни-тъ и морски-тъ си сили. Но зло-то за него съ това ся не отстранява. Войска-та му ѳе обезкуражена и нѣма никаква охотъ да ся бій. Съдати-тъ бѣгѣтъ непрѣстанно. Въстаніе-то ся готви будно въ твърди-тъ земѣ, както увѣрява іединъ скривенъ вѣстникъ, кой-то ся издава въ Неаполь отъ шестъ мѣсяци напасамъ, безъ да може да го издирѣ и улови полиція-та. Въ Флоренціѣ ся уредилъ централенъ комитетъ кой-то има за цѣль да помага съ пари и оружія на народност-тъ, коѳа-то ся бій въ Сициліѣ. Този комитетъ, за достиженіе на цѣль-тъ ся, що съѳедни дѣйствиѣ-та на всички-тъ други комитети, учредени въ разни градове на Тоскана съ истѣ-тъ цѣль.

Спорѣдъ всичко това видѣся, чи неаполитанскій-тъ краль не ще ся забави да стане пѣлковникъ Австрійскій, кой-то чинъ, той, казвѣтъ, прѣпочелъ по много, отъ да ѳе конституціоненъ краль.

Хортуваше ся отъ нѣкое врѣмя насамъ за іедно вижданіе между императора Наполеона и прусскій-тъ князь — управитель. Това вижданіе станало въ Баденъ, въ начало-то на този мѣсяць. Цѣль-та му бѣше да ся успокоѣтъ унове-тъ въ Германіѣ, въ коѣ-то голѣмо безпокойство бѣ възникнало откъмъ намѣреніѣ-та на Франціѣ. Боѣха ся да не хване тази дѣржава да распростира владѣніѣ-та си и откъдѣ Германіѣ. За по голѣмо утѣщеніе на волненіе-то, князь-тъ—управитель поканилъ да ся намѣрѣтъ въ Баденъ и нѣкои отъ германски-тъ господаре, кои-то ся страхували да не бы на вижданіе-то между господари-тъ на тѣзи двѣ голѣми дѣржави, сир. Франціѣ и Пруссіѣ да стане нѣкое споразумѣніе, за взаимно-то

распространенію на владѣнія-та имъ. Тѣмъ въ Баденъ ся намѣрили, по това приканваніе и по други іеще обстоятелства, баварскій-тъ, ганOVERекій-тъ, саксонскій-тъ, вюртембергскій-тъ царіе, веймарскій-тъ и Гессен-Дармштатскій-тъ велики герцоги, кобургскій-тъ и нассавскій-тъ герцоги, въ исто-то това врѣмя, кога-то тамъ были французскій-тъ императоръ и прусскій-тъ князь управитель.

Въиценокци-тъ ся посѣщавали іедниъ другій, както іе обичай, събирали ся на іедниъ транспозъ, и като си изразили взаимни-тъ желанія за увардюваніе-то на миръ-тъ, ся раздѣлили съ пълно удовлетвореніе. Императоръ Наполеонъ първій излѣзълъ изъ Баденъ. Като ся завърнълъ въ Франціѣ, той обіавилъ, чи путешествіе-то му и-мало най добри слѣдствія за утвържденіе-то на миръ-тъ. Сѣщо-то обіавленіе на Императоръ-тъ изразилъ послѣ въ іедниъ нощъ *мониторъ-тъ*, кой-то, като разказа за вижданіе-то на въиценокци-тъ въ Баденъ, за щастливи-тъ му слѣдствія откъмъ спокойствіе-то на Европъ, присѣдшиява найнадиря, чи „всички-тъ оиъзи кон-то желаятъ да ся завърне довѣренность-та и да ся продължятъ добри-тъ отношенія международни, трѣбва да ся задоволятъ отъ тѣзи конференціѣ, който утвърждава миръ-тъ на Европъ.“

Но, „въстници-тъ французски, както справедливо забѣлѣзва Епидепандансъ, начилятъ по примѣръ-тъ на *Пеи* да хортувятъ съ таквостъ сѣшно прѣувеличеніе за *гордо-то чувство*, кое-то ще произведе во Франціѣ *вижданіе-то баденско*, за *почтеніе-то и суетливостъ-тъ*, съ кой-то *пріели самодържець-тъ французскій* *внимани-тъ глази на Германіѣ*, за развитіе-то на французско-то влияніе по свѣтъ-тъ и проч., тѣ ще развалятъ всички-тъ добри слѣдствія на путешествіе-то императорово “ .

Подиръ това като си отицълъ французскій-тъ императоръ. Князь-тъ управитель свикалъ при него други-тъ германски царіе и герцоги и имъ обіавилъ за удовлетвіе-то кое-то осѣтилъ въ сѣрдце-то си, като ги видѣлъ наіедно съ него си въ вижданіе-то му съ импе-

ратори-тъ, за да приѣматъ миролюбиви-тъ, увѣренѣа на този господарь. Той казалъ іеще, чи найголямъ-тъ му грижа ще бѣде цѣлость-та на Германіѣа и чи той ся надѣе чи, като върви по този пътъ, во кой-то іе вървѣлъ до сега, ще съєднѣява по много и по много около него си германски-тъ правителства. Негово царско височество прибавилъ къмъ това, чи Австріѣа му направила прѣдложєніѣа за да ся приближи до Пруссіѣа. Таквиъ смѣщо прѣдложєніѣа направилъ въ това събраніє на властители-тъ германски краљь-тъ вертембергскіѣ .

Огьтєтвїє-то на Австріѣа въ Бадєнъ, гдѣто толкова голѣми и малки германски господарѣ сѣ были събрали, подало поводъ на разни тѣкуванїѣа.

Въ исто-то врѣмя като Бадєнъ стана мѣсто за вижданіє-то на толкова господарѣ, Кронбургъ былъ и той свидѣтель на ієдно вижданіє между двама-та сѣверни царіє, Шведскіѣ-тъ и Дарскіѣ-тъ.

Царисъ тѣржєстувалъ присѣєднєніє-то на Савойѣа и Индіѣа до Франціѣа съ благодарствєнно молебствїє, съ освѣщєніѣа и съ ієдно прѣгладваніє на воєски-тъ. Сега на Франціѣа остава да испїлни вторіѣ-тъ члєнъ на договоръ-тъ ся съ Сардиніѣа за присѣєднєніє-то на речєнни-тъ земн, сир. да ся спєразумѣѣ съ єдн-тъ, кои-то сѣ заключили вїєнскіѣ-тъ договоръ и съ Швейцаріѣа, относитєлно до рѣчатєлства-та, кєкви-то ще даде за нейтрадни-тъ области. За испїлнєніє-то на този члєнъ ся чака, както обїавилъ въ парламентъ-тъ Лордъ Джонъ Россєль, ієдна нєта отъ французскє-то правитєлство, не ся сѣгласѣло да допустѣ ієдно смалѣваніє на присѣєднєнни-тъ области, въ ползѣа на Швейцаріѣа, ако и да іє сѣгласно да земе на себе си обїазатєлство-то, коїєто му турѣ 92 члєнъ на вїєнски-тъ договори, за увардєваніє на права-та на тѣзи дѣржавѣа.

Швейцарскіѣ-тъ сѣюзъ, колко-то усилїѣа да употрѣбѣява за да сѣлюни дѣржави-тъ да сѣставїѣтъ ієднѣа конференціѣа за този вѣ-

просъ, сега най малко може да се надѣй за успѣхъ, като вниманіе-то на сили-тъ ся поглыца отъ други по важни въпроси.

Правителство-то английско обнародвало, изложение-то на комисиѣ-тъ, која-то бѣ ся съставила да издири настоѣаще-то състояние и дѣйствителность на английски-тъ укрѣпленія и да испыта средства-та за усъвършенствованіе-то имъ, за да бѣде обезопасено съединенно-то царство отъ всекакво външно нападеніе. Споредъ Таумсъ, правителство-то трѣбва да подложи това изложение на Парламентъ-тъ, за да го одобри. Въ противенъ случай, казва той, министри-тъ не могатъ избѣгна жаростъ-тъ народа, кога ся случи нѣкое нещастіе .

Виндзорскій Дневникъ.

Въ брой 9 въ книжевній-тъ си дневникъ, ній упомянахми, чи книжници-тъ ся надѣха за по голѣма поддрѣжка и отъ търговци и отъ учители, и чи нѣкои из тѣзи дѣржи-тъ не си изпълнявтъ добръ дѣжности-тъ, но ся увличать отъ страсти-тъ. Послѣ туй ся допрѣхми и до съчинитель-тъ отъ *пусто горъ телелейско* кой-то въсписалъ іединъ панигирикъ на іезунтско-то орѣдіе, Цанкова и съ ругателства и адеки укори ся обръща къмъ други нѣкои лица. Наконецъ упомянахми, чи да ся пишътъ отъ пустини и гори ругателни статіи іе безиравственио въ высокъ степенъ и чи макаръ да ни увѣрявтъ, чи тѣзи статіи ся пишътъ отъ лица, за кои-то досега ся іе имало мнѣніе, като за по разумни, ній не обичаи това да вѣрваи. Всекий може да види отъ това, чи ній не нападахми врѣхъ всички-тъ учители, врѣхъ всички-тъ съчинители, но подмѣтахми вѣжливо за нѣкои само учители, въ надежда, чи виновни-тъ ще ся познають и ще ся видѣтъ въ оглѣдало-то, и, мислѣхми ній, белкимъ ще ся вразумѣтъ п поце малко ще прѣстанѣтъ отъ онова безумно порицаніе, коіе-то низки страсти и управѣтъ и движатъ.

И дѣйствително тѣзи учители ся познаи въ оглѣдало-то, коіе-то имъ ній посочихми да ся оглѣдѣтъ; но тѣ намѣсто да исправѣтъ недостатки-тъ си, кои-то имъ го отерива, като си видѣли чудовищѣ-тъ грозотѣ, ся раз-

сърдѣли на оглѣдало-то и искать да го счупѣтъ; но като не имъ ѣе възможно, распаятея съ по голѣмъ гнѣвъ и налитѣтъ връхъ наеъ кой съ какво може да ѣе кабилъ да ни въ прахъ обърнатъ. Но колко сѣ тѣ окаянии! Тѣ като чѣ не ся осѣщѣтъ, чѣ колко-то по много ся разіаряватъ, колко-то по много ся испудѣтъ и кривѣтъ, колко-то по много скачатъ и си держѣтъ гърла-та, толкоетъ не грозни ще ся представѣтъ въ оглѣдало-то, и чѣ на това тѣхно бѣснубаніе не ѣе криво ниго оглѣдало-то, ниго майсторъ-тъ му, а тѣхно-то собственио безуміе.

Но читатели-тѣ видися, да осѣщѣтъ мъжкъ, като пій тѣй общо хортувами за пѣкон лица, безъ да имъ казвами, кон сѣ именно тѣ. Пій ще имъ ги кажемъ; нѣма вече да ги моримъ съ подмѣтавіа и общи чѣрти; особено, чѣ тѣзи лица искать сами „понапичане“, сами ни принуждаватъ съ непрѣстанны-тѣ си хули да снемемъ покривало-то имъ и да ги покажемъ на бѣль свѣтъ. Пій ще влѣземъ и тѣй по принужденіе-то кое-то ни правѣтъ, въ полемикъ, на кой-то начала-та не одобрявами. Но нѣма како да правимъ.

Тѣзи лица, тѣзи учители за кон-то подмѣтахми досега сѣ многоученичій (както ся самъ провъзгласява) Г. Никола Михайловскій и Г. П. Рачовъ Славейковъ, усердїи клиентъ и слуга неговъ. И двама-та тѣ сѣ нови чираци на іезуити-тѣ, побратими Драганови. И двама-та ратуваха и ратуватъ за полза на іезуити-тѣ, за услуга на римъ папѣ, или по добрѣ да ся каже за своѣ собствени полза.

Г. Михайловскій въ продълженіе на 12 годишно-то си учителствованіе, коіе-го той въспрїе, като излѣзе дѣйствиелїи студентъ отъ московскїи-тъ университетъ, гдѣто ималъ случай да ся научи да разумѣва русски-тъ стихове на Нв. Аксакова и изрѣченїа-та на Бѣлинскаго, ѣе прокарвалъ врѣмя-то въ іедна сладкъ бездѣйствениость. Нищо не бѣше въ състоїаніе да го раздрази и да го изведе отъ безпечность-тъ му, прѣди догдѣ не бѣха ся поїавили іезуити-тѣ съ вѣстинкъ-тъ си. Само іезуити-тѣ бѣха способни да забрамчатъ раздразително на ухо-то му и да го извадѣтъ отъ литаргїѣ-тъ му. Видися тѣхно-то брънченіе има нѣкоіе сродство съ струни-тѣ на сърдце-то му.

Като му аресватъ іезуити-тѣ, като идѣтъ по сърдце-то му, по страсти-тѣ му, той ся улавя да имъ играй по свиркѣ-тъ, но вѣрешъ на правилата-та на нови-тѣ си учители, той ся ползува съ многогодишнїи-тъ имъ опитъ и си памира іедно ормдіе въ Г. П. Р. Славейкова, подобно на

това, както тѣ въ Драгана Цанкова, съ кое-то да дѣйствува и открито кога ся прѣдстави неизбѣжна нужда. Г Славейковъ, като ся благодарн да го има за патронъ и освѣтъ това да ся гордѣи, кога му заповѣдтъ, съ статіи-тѣ му, понеже самъ таквизъ не може да напише, непълнява охотно кліентскъ-тж ен длъжностъ. Но и двама-та впрочемъ, считатъ за благоразумно да ся скриватъ ту въ поли-тѣ на старж планинж (1), ту въ Троянъ (2), ту въ Бѣлъ Брѣгъ (3), ту въ разни мѣста на Търновскъ-тж епархіѣ (4), ту въ село Сизекорово (5), ту пакъ за по безопасно въ Пусто горѣ телелейско (6), ту въ разни други мѣста, и кой знае іеше какви заапрѣдъ ще намѣриятъ тѣ за по надежни. Отъ тѣзи мѣста тѣ ся являватъ на помощь на іезуитскъ-тж начаврѣ (в. Българіѣ), когато ней не прилѣга да ся защишава и отъ тѣхъ пуцатъ стрѣли връхъ насъ и връхъ други-тѣ, кои-то, по чувство религиозно и народно, ся обадиха да противодѣйствуватъ на развращени-тѣ кадутери на напъ-тж, кои-то сж ся приготвили да съспиктъ народъ-тѣ ни за тѣхнн си ползж. Оттамъ тѣ ся въхвалявали и въхваляватъ за тѣхнн си смѣтж любезнаго си Цанкова. Оттамъ тѣ въхваляватъ и собствени-тѣ си статіи, кои-то сж и двама-та кроили въ взаимни-тѣ си пособіѣа за помощь на іезуити-тѣ, като прѣдставляватъ, чи ги ушъ другъ нѣкой хвали. Оттамъ тѣ сж хапали ту тогосъ ту оногосъ по внушеніе-то на страсти-тѣ си.

Като дадохн тѣзи прѣдварителнн свѣдѣніѣа, вонто ній макаръ и отъ подавно да знаѣхнн отъ вѣрни источинци, но си мълчѣхнн, като ся надѣхннми, чи заблужденни-тѣ ще познаѣтъ правій-тѣ път и ще прѣстанѣтъ отъ ински-тѣ си дѣла, ній сега ще прѣстѣпимъ да отласнемъ даѣніе-то на статіѣ-тж отъ пусто горѣ телелейско, майсторосана отъ Г-на Михайловскій и помѣтена въ бр. 67 в. Българіѣж “ многопочитаемія неговъ вѣстникъ”, съ имя; П. Р. Славейковъ.

Компаніѣта — Михайло-Славейковъ наченва статіѣ-тж съ оправданіе, чи занятіѣа-та на званіе-то ѣ не ѣ дали възможность да продѣлжи статіѣ-тж си

-
- (1) Глѣд. бр. 41 на мал. листъ на Българіѣж.
 - (2) Глѣд. бр. 31 на мал. листъ на Българіѣж.
 - (3) Глѣд. бр. 44 на мал. листъ на Българіѣж.
 - (4) Глѣд. бр. 51 на мал. листъ на Българіѣж.
 - (5) Глѣд. бр. 35 на мал. листъ на Българіѣж.
 - (6) Глѣд. бр. 59 на Българіѣж.

отъ пусто горѣ телелейско, но ний уиъ като не сме дотраѣли, „ подскоро-сала ся да казва какво-то има да казва.“

Ний не сме были дотраѣли но сме побързали да ги подскоросами. По-добрь кажете Господиновци, чи Вий, като си достигнахте цѣль-тъ, та напеу-вахте кого ви ся щѣше и като похвалихте дражайнаго си Цанкова за Іезуитскъ смѣтка не бързахте да ѣм продължавате, но като подиръ седелъ недѣли отъ написване-то ѣ, видѣхте какво мѣнѣе ся състави за неѣм и за Васъ „подскорохтесе „ да си отвърнете чрезъ „ любимѣ-тъ Ви майкѣ “ ! в. Българіѣм и да заслужи-тъ нови похвали отъ Самбенедетски-тъ отци и негли да ся удостоите за по голѣмѣм награда, откозкото сте до сега чакали. Ратуйте достойни синове на избраниѣ-тъ си майкѣ, ратуйте ! Подвигъ-тъ Ви је священь въ очи-тъ на Іезуитски-тъ Ви събратіа въ Самбенедето и дру-гадѣ; той наенща и злобни-тъ желанія — на сърдце-то Ви.

Като сте вий вѣрни сподвижници тѣхни, насъ не ни учудва дѣто съ че-тире очи глѣдате дано да можете да заровите Книжници-тъ въ гробъ-тъ, по-добно на това както ровете синове-тъ си, на които съхраненіе-то на жи-вотъ-тъ и на здравіе-то безумно отдавате само на баби-тъ, безъ да поми-слите, чи неумѣніе-то на собствени-тъ Ви жени или и други пѣкоп по дъл-боки причини отъ Васъ зависящи, произвождѣтъ смъртъ-тъ на чедата Ви. Но защо да ви ся пише вразумленіе? За Васъ святниа и чловеѣщица иѣма: вий ея подигравате въ стати-тъ си дору съ смъртъ-тъ на невинни-тъ си чеда.

„ Да чите настоіателство-то, хортувѣтъ Іезуитски-тъ орждіа, статіа-та ни тя е дълбоко прочуствованияна жалость. “ — Похвали-тъ врѣхъ Цанкова — *дълбоко прочуствованияна жалость !* Ругателства-та как-вото: „ подлая и шзкая тварь “ и други по лоши — д ѣ л б о к о п р о ч у в - с т в о в а н и а ж а л о с т ь ! Какви сердаболни и жалостливи сърдца !

Слѣдъ туй компания-та приема врѣхъ себе си ролиѣ-тъ на іедна нево-стижимоучена глава, коіа-то като чи отъ небе-то приела посвященіе да отсѣжда съдъ и като чи нейній-тъ гласъ је іединственио вѣрентъ: „ ний, ва-жно визнава компания-та, и на *пгрвій-тѣ уредникѣ* направихми забѣлѣжванія и иатакмителя критикувахми и на съчинителя посочихми забравени-тъ му дължности и ней постѣ показвахми пѣтъ-тъ за управаніе-то на Книжници-тъ “ !!! О ! Високомудрін ако не бѣхте вий да расправяте свѣтъ-тъ, да посочвате, да показвате пѣтъ-тъ на хора-та, о ! той щѣне да загине, щѣне да ся прѣвърне. Да не сте вий и свѣтници и Божій ? Радвай ся Българскій народе!

догдѣ ѣе живѣ Михайловскій и Славейковъ, ти нѣма да заблудишь; тѣ не ще оставятъ никого да ти введе по лъжливий-тѣ пѣтъ.

„ Но не дотрая, Г. Бурмозъ, хортуга непостижима-та мудрость и побѣдѣтна-та ученость, да види и пему какво ще му кажимъ . . искара на вивозать, удари за п ар т а на всички учени и учителя. “ Многоученѣйши-тѣ тука вечи слѣзватъ отъ висотѣ-тѣ и стапѣтъ въ собственѣ-тѣ имъ сферѣ, въ сферѣ-тѣ на страсти-тѣ. Да, той на искара виноватъ, викатъ тѣ; той кабахати всички-тѣ съотечественици наши, всички-тѣ учители, всички тѣ учени! Обикновено злоба-та съ подобни срѣдства ся ползува. Но кога на едного или двама правятъ забѣлѣжваніе подъ названіе и ѣ кой или и ѣ ко и а тѣ да викатъ, чи всички-тѣ ся укоряватъ, всички-тѣ ся охульватъ, това ѣ извезъ знакъ на виновность-тѣ имъ.

Ний излагахми поведение-то само на нѣкои учители и тѣя нѣкои ся добрѣ познали; а ако рѣкохми, чи Книжници-тѣ чакаха поддрѣжка и отъ учители и отъ торговци, то разумѣвахми да напомнимъ съ това на едни-тѣ да си исплатѣтъ спомоществованіа-та, най наче като отъ толкова врѣмя ся безплатно за това умоляватъ отъ изстоіателство-то (въ парантезѣ тука да кажемъ, чи единъ-тѣ членъ отъ компаниѣ-тѣ, Г. Славейковъ отъ двѣ години не си ѣ исплатилъ спомоществованіе-то, а Г. Михайловскій Книжници не пріема), а на други-тѣ сирѣчь на учители-тѣ, чи тѣ трѣбваше да участвуватъ въ това народно дѣло по дѣятелно, защото както всѣкий знай, то не ѣ и не може да ѣ дѣло на једниъ-тѣ само редакторъ.

Блазини нѣщо постѣ-тѣ нашѣ компаниѣ-та и за туй счели за потрѣбно да ся објасни, чи не завивда, нѣма враждѣ (кой ѣ пита, завивда ли, има ли враждѣ врѣхъ насъ ? сама ся оправдува; видися да ѣ вишовна), чи тя была јединъ справедливъ критикъ, чи не ѣ была безирравствена, както ѣ показва статиѣ-та отъ нусто горѣ телегейско въ бр. 59 на Бѣлг. Между тѣмъ, компаниѣ-та като осѣшала, чи ще бжде съвсѣмъ лъжа, ако отрече безирравствениность-тѣ на речениѣ-тѣ статиѣмъ, тя счела за потрѣбно јеще да послаби мисль-тѣ за безирравствениность-тѣ ѣ съ једни общи думи. като казва, чи *критика студска, древна, безъ горещина, безъ понапичаніе* не идѣла за нашъ-тѣ народъ, таквѣзъ критикѣ дѣлкоучена-та компаниѣ аанатематствува. Ней ся иска критикѣ запалена, гдѣ-то не умѣ-тѣ да хортуга а страсти-тѣ, или подобрѣ да ся каже ти не ще да прави различіе между критикѣ и пасквилли; ней ся искатъ јединствено пасквилли, защото тѣ сѣ много по лесно пишѣтъ отъ здравѣ-тѣ критикѣ (която иска малко по голѣмо напѣнваніе на умѣ-тѣ), особенно като ся криѣ съчинитель-тѣ имъ по планини и пустини, да го не знай никой .

По пататкъ Г. Михайловскій за да устрои веѣкакви мисли, чѣ той пише таквизи статіи, понеже става виновенъ, туря въ уста-та на Г. П. Р. Славейкова да казва, чѣ той униъ П. Р. Славейковъ іе самъ самичакъ, *има участникъ никого друго и отвѣтственностъ-та предъ публика-та и предъ потомство-то зема на себе си, и за това нѣ никого друго да не зачеряли* (какво зачеряване може да бжде, за кого и да іе, ако му іе бѣла статіа-та ?). Тѣа много славни прѣдупардированіа да не би да помислѣтъ хората за друго, тѣа насочваніа, както прави връхъ лице-то си миніи-тъ П. Р. Славейковъ, не сж ли сами въ състоіаніе да доведѣтъ въ смѣнѣніе іеднѣ читателъ, чѣ не іе Г. П. Славейковъ гдѣто пише статіи-та отъ пусто горѣ теледейско ? А нѣ имамъ положителни и вѣрни извѣстіа, чѣ не іе той; на туй ни навожда и сама-та статіа по іазикъ-тъ и мисли-тъ. Догдѣ имамъ тѣзи извѣстіа и тѣзи доказателства, да локожда Г. Славейковъ по десять пѣти на врата-та ни въ день-тъ и да ни увѣрва, чѣ той писалъ или пише тѣзи или онжсъ статіи, вѣма да му хванемъ вѣрѣ.

Прѣстѣпани сега вѣвъ съботенний-тъ листъ на Българіи стр. 227. Като ся въоружава съ руски-те стихове на Аксакова и съ нѣкои думи на Бѣлинскій, въ които мисли да нахѣри опора за статіи-та си, многоученѣиши-тъ (!) мажъ, Г. Михайловскій засуква си ямуци-тъ и ся пуца наврѣхъ насъ съ іеднѣ Голадска гордостъ и самоувѣренностъ внушенѣ, види си, отъ тържественни-тъ му побѣди по каавенета-та Търновски гдѣто той, като му іе западенъ мозъкъ-тъ отъ пеленашъ-тъ, който спечелва съ моненическѣ-тъ си игра на книги, има възможностъ да ся ползува съ неоспоримо-то си тѣлесно прѣимущество и да дава подкрѣленіе на думи-тъ си съ іедно разбѣскваніе на противници-тъ си. (Тѣлесна-та сила на Г. Михайловскій ся іе твърдѣ уголѣмила за смѣтъ на уметвени-та духови-та). Но за да прѣдаде на залитаніе-то си популярностъ и общъ интересъ той вика отъ венчико-то си гърло: „Бурмовъ укери всички-тъ учители ! Съотечественици-тъ всички-тъ ! Народъ-тъ ! Цевичий-тъ народъ. Нему не му аресва нищо не вѣстници (сирѣчъ Българіа !) не учители ! (сир. Михайловскій и Славейковъ), не нищо. Той обиграва народъ-тъ. Кой не ще исповѣда чѣ туй негово възрѣніе іе криво и пристрастно?“ (Г. Славейковъ първий ще исповѣда като Кліентъ послушенъ на патрона си). „ За него (за Бурмова) спѣко іе лоше, умразно, нехвелиго на врѣдъ той намира безираветвенностъ еретичество. Но сега нѣ ще го научимъ, нѣ ще му поочистимъ, ще му пооправимъ

вкусъ-тъ. Какъ смѣй той да ни прави еретичи безиравствени да намира въ почитеній-тъ нашъ вѣстникъ Българійъ, въ тази наша дражайша майка безиравствени статїи ? Цанковъ еретикъ ли іе? Наши-тъ статїи безиравствени ли сѣ ? Нїй садѣ понакичами, (сирѣчь пеувами), защото горешо пишемъ никаква критика не бива. — Такъзи іе разумъ-тъ на прѣдисловіе-то на продължасма-та статїя отъ Телелейско-то горѣ (глѣд. стр. 225 Бл.) Нїй отговорихми, чи справедливо обвинени-тъ Михайловскїй и Славейковъ, като ся познали въ общи-тъ чрѣти на подмѣтнуванїе-то ни за иѣкон учители въ бр. 9 на Книжници-тъ, искатъ, както іе обикновено това на интригант-ти-тъ, да направѣтъ частно-то си дѣло общо.

Слѣдъ туй Г. Михайловскїй ся улавя да търси причини-тъ, защо ушь не намѣрили съчувствїе Книжници-тъ въ народъ-тъ, и защо вѣстникъ Българїя срѣща благоволенїе и съчувствїе въ всички-тъ Българе, и ето изъ дълбочинъ-тъ на необіатїїй-тъ му мозъкъ, на кой-то нему му ся иска да сто-ри поклоуъ всеко колѣно земныхъ и пренсодникъ, а той само да пїй целешашъ и да пише възникъ пасквили и ругателни статїи, ето казвами, изъ дълбочинъ-тъ на този самообожень и самооболенень мозъкъ излѣсватъ иѣколко причини іедна отъ друга по целѣни.

Прѣди да отдадемъ достоинство-то на тѣзи неговни въображаеми причини, нїй шѣ заблѣжимъ на Г. Михайловскїй, чи ако іе той привърженецъ и прїятель на Цанкова и на Іезуити-тъ, по частни-тъ си егонистически и своекористни цѣли ; чи ако и да има Цанковъ привърженци, негово високоумїе не може да рече, чи всички-тъ Българе благоволѣтъ къмто Іезуитскїй-тъ вѣстникъ (това іе хула врѣхъ народъ-тъ), но трѣбва да исповѣдва, чи по много-то и особешно по умни-тъ и по безпристрастни-тъ сѣ срѣщу му, и чи най послѣ, ако рѣкохми нїй, чи Книжници-тъ ся надѣвха да срѣщатъ по голѣмо съчувствїе, това не ще рече, чи тѣ не срѣщатъ никакво съчувствїе. Защото іавно іе за всекого, чи нїй сѣ това исками само да подбудимъ наши-тъ съотечественици да ся іеще по внимателни къмъ тѣхъ; защото Книжници-тъ като не сѣ частни и Іезуитско дѣло, нїй вѣмами нужда да лѣжемъ народъ-тъ, както Цанковъ, чи ушь вѣстникъ-тъ му ся прїемалъ отъ толкова и толкова хора, за да не обѣгатъ хората отъ него, но да го прїематъ въ благоволенїе-то си .

Да видимъ сега причини-тъ за несъчувствїе-то на народъ-тъ, както казва Г. М-скїй, къмъ Книжници-тъ. Тѣзи причини сѣ, по дълбоко-то му ум-

етвовање. 1) наше-то назначеніе за тѣхъ редакторъ, и това је једна отъ важни-тъ причини, казва гениални-тъ (!) умъ, зато ній сми были защищавали грѣцкото духовенство и народъ-тъ ни намразилъ былъ; 2) чи ній нищо не сми направали да спечелимъ съюветвије-то на съотечественици-тъ си, но сми се заловили съ пакон схоластически прѣкиа, да правимъ Българе-тъ фанатици. А вѣстникъ-тъ на Цанкова былъ поднемавъ интересни въпроси подръкувалъ былъ обтегнати въ сѣко българско сѣрдце струиъ. Доста је само да се извадятъ на мегданъ тѣзи причини за да имъ види всѣкий достоинство-то. Г. Миханловскій отъ много-то играње на книги не си далъ трудъ да прочете по добръ наши-тъ естатіи, за да види какво въ тѣхъ забраними грѣцко-то ли духовенство или друго нищо; но слѣдва рабски указанія-та на многоочитаеміи-тъ му вѣстникъ Бѣлг., който искаше и неса да ни провъзгласи прѣдъ народъ-тъ като защитникъ на фанариоти-тъ. Да, и на Господство му тѣи понася да ни извади прѣдъ народъ-тъ. Но злѣ ся той бърка, като мисли, чи какво-то рече в. Бѣлгарія и неговъ-тъ умъ, туй ще послѣдѣтъ, туй грѣбва да одобриатъ всички-тъ. Ній ся надѣмъ, чи ще се намѣриатъ лица, ако не сега, то по подиръ, да обѣавиатъ безпристрастно коіе сми ній защищавали. — Народъ-тъ ни былъ намразилъ, вика Господство му, чи сми забранили фанариоти-тъ. Народъ-тъ! Това је свѣстѣмъ глупаво и безсовѣстно. Народъ-тъ състои ли отъ вѣколко лица, кои-то нишиятъ въ вѣст. бѣлгаріи? Сѣко-то достоинство, иматъ и други-тъ прѣчини на Г. Миханловскій. Той, безъ да си докаже мисли-тъ, хули съ общи думи насъ, а хвали до небеса-та Цанковъ-тъ инетъ. Въ туй той ся являва свѣршенъ подражателъ на брацоловеніе-то на іезуити-тъ, кое-то тѣ съ нищо не доказватъ и на нищо не оскозаватъ. Но меншии отъ большаго благословлется.

Като не можѣтъ съ нищо да докаже, какъ и съ какво сми ній были правѣли фанатици наши-тъ съотечественици, и като ся напрасно истощава въ једни пусти извлечени изъ книги-тъ фрази, безъ да иматъ тѣ ниго наймако отношеніе къмъ насъ, господство му, многоучениишии (!) ся впрочемъ уплашилъ да не падне въ другъ примѣж и за това той прѣваря да каже, чи отъ всичко най много былъ желалъ упазваніе-то на вѣрж-тъ нашъ. Господство му лукаво постѣнѣва, но да не мисли въ самооболженіе-то си, чи ся не постигнѣтъ лукавцини-тъ му. Той иска да ся покаже иѣкой си свѣршменъ чловѣкъ, кой-то мисли потрѣбно-то, у кого-то мисль-та развита свободно, а ижкъ насъ хемъ да укори чи уиъ нищо не отбириаи и чи правимъ народъ-тъ фанатикъ, като бранимъ вѣрж-тъ отъ іезуити-тъ, неговни-тъ събратіа по духу, хемъ да ся покаже чи и той желай уиъ на вѣрж-тъ оназваніе-то. Той былъ уиъ јединственио свѣршменъ! великъ и славенъ! други-тъ сѣ нуль, тѣ не разбиратъ ниго отъ свѣршменность, ниго иматъ иѣкоимъ си самостоятелность въ мисли-тъ!! тѣ сѣ схоластици! фанатици! О, многоучениишии! зашто ни тѣи адеки мѣнинъ та не ни даванъ да вкусимъ отъ мудростъ-тъ ти, да ся освѣтимъ и озаримъ и ній отъ свѣтлїи-тъ ти свѣршменъ възглядъ, ами си законалъ въображасми-тъ си талаяти?

Но иска впрочемъ попитати Господство му, като желай упазваніе-то на вѣрж-тъ ни, зашто је съ іезуити-тъ іезуитъ, съ протестанти-тъ протестантъ, а съ православни-тъ православенъ? Зашто съ таквозъ усердіе служи на іезуити-тъ и послѣдва рабски мисли-тъ имъ. Дали не је това іе-

дистейно по интересъ и по интриги и да удовлетвори на разярени-тъ си страсти и да извади войотгорѣ обоженно-то си азъ? Като желай съхране-ние-то на православна-тъ вѣра, защо ся намира въ таквизъ тѣсни сношенія съ протестанти-тъ, за съблазъ на народъ-тъ, и защо приказва ученици-тъ си и имъ рекомандува да поставяватъ въ таквизи протестански училища, на кои-то цѣль-та је само распространіе на протестанско-то вѣроисповѣданіе? Защо безразежно убива млади-тъ способности, като ги напоява съ равно-душіе и прѣзрѣніе къмъ вѣра-тъ. Ній видѣхми тукъ образи отъ негови тѣ сегашни ученици Търновски, на кои-то той ся постаралъ да приготви безалтно мѣсто въ протестанско-то пропагандическо училище. Това сж съ-врѣжени мисли, разеждава многоучена-та глава. Да, хубаво разеждаіе! Съ него ній ще да достигнемъ до таквозъ сътоіаніе, щото въ іединъ градъ не имжтъ Българе-тъ по петъ вѣри.

Учудва ни насъ тази дълбочина на умъ-тъ на Г. Михайловскій въ раз-биране-то на гражданскій-тъ животъ. Ако той има на умъ-тъ си туй раз-биране на гражданскій-тъ животъ, кога укорява насъ, чи не сме го знаили, но завидами на Господство му. Но може той пожеже си нійдѣ не доказва и не раскрива мисли-тъ, а ги пуца на вѣтръ-тъ като безъ съзнание, безъ основа може подъ гражданскій-тъ животъ да разбира миезевирликъ-тъ? Въ този случай ній му отдаваме изречество; той като человекъ отъ чорбажійско коѣно, разбира добръ миезевирликъ-тъ. Но нека тука ни позволи господство му да го вопитамі, като той велико добръ разбира съ провинателнй-тъ си умъ, и народни въпроси и съ свѣрѣженность, а ній сме ги само мачкали по коіе всевърненио разбираіе на народность-тъ је той удрѣлъ заіедно съ Г. Петка Славейкова мехури-тъ на казалин-тъ срѣщу народно-то въ Цари-градъ движеніе? Туй ли сж свѣрѣжени-тъ ни хора, отечестволюбци-тъ, го-интели-тъ на фанаріоти-тъ, ученикѣни-тъ, кои-то не знаіжтъ граници на похвали-тъ си, чи тѣ умно и свѣрѣженно мислели, а пакъ съ таквизи ин-триги и измами съдѣйствуважтъ на іезуити-тъ? Но је чудно подиръ това, чи Г. Михайловскій нека да прѣдстави, чи ній мачками народнй-тъ въпросъ; защо-то като је согласенъ съ іезуити-тъ, той очевидно ще желай да ся рѣ-шава този въпросъ согласно съ желанія-та имъ, сирѣчь пани-тъ съотече-ственици да припознаіжтъ пани-тъ. Не је чудно като знаемъ тази му на-клонность къмъ іезуити-тъ — да оставимъ други-тъ причини — чи господ-ство му нека повторително да увѣри свѣтъ-тъ, съ праздни думи, чи ній сме ся повърнали унѣ отъ убѣжденія-та си и чи унѣ сме прѣстанали да за-браяамі владици-тъ, но сме зели да панадами на тѣхъ, по подражаніе на Цанкова и проч. Но чи и въ туй сме си показали неспособность-тъ, и пакъ не сме си омилі грѣхове-тъ, кои-то сме сторили, като сме унѣ бравили фанаріоти-тъ.

Съ доказателства, съ доказателства изгѣзъ, Господние, а не съ бръщо-левеніе, та чи тогава прѣдставлявай кусури-тъ, какви-то ще ти ся покажжтъ, но си подниши имя-то и бяди по виизателенъ за да не правишъ погрѣшки дору въ най лесни-тъ вѣща отъ недалновидность-тъ си, какво-то напр. гдѣ-то питамъ на коіе ся отнася дума-та ИМЪ въ израженіе-то: „коіе-то да засвидѣтелствува за съществованіе-то имъ“. Не ти ли стига до толкосъ умъ-тъ, чи іедно мѣстоименіе лично ся отнася най іестественно къмъ по-бли-же-то същественно?

Мълчно стаждо на негово високоуміе, чи сме хортували ний за себе си въ множественно число и чи сме показвали на слово-то си: *това наше слово*, и бади отъ това заключенія какъ-то ся ще на неговъ-тъ злюбимъ и завистлива душа. Той не ся осѣща чи, като толкова пати отъ разни мѣста писа да си хвали самъ окаянъ-тъ статійъ: *Г е н і й б о г о с л о в ъ* за да покаже чи го други-тъ ушь хвалѣтъ, и като и въ сегашнъ-тъ си статійъ не ся стѣрнѣ да имъ не извади пакъ прѣдъ очи-тъ на свѣтъ-тъ, той не ся сѣма чи чувства-та, кои-то намъ отдава, си имѣтъ источникъ-тъ въ состояніе-то на душъ-тъ му. Окаяннѣ-тъ многоученъ! той мисли, чи като храни той такъ-визи себѣлюбиви чувства и други-тъ испрѣмѣнно ще имѣтъ се такъизи.

Като искажи тука да завържемъ статійъ-тъ си до другій имѣ, ний свръшвами сега съ іединъ свѣтъ до Г. Михайловскій. Нека господство му по малко играй на книги и по дълбоко викинува въ дѣла-та и да ся не прѣдава толкова на самооболщеннѣ-тъ си умъ, щото да мисли чи той чрезъ почитаемнѣ-тъ си листъ може съ силъ-тъ на перо-то си да събаря и съкрушава всичко кое-то не признава самозваннѣ-тъ му талантъ, тогава като пишеш само іедин пасквили и ругателства. Нека по добръ дѣто ще укорява тогосъ оногосъ задъ гърбове-тъ на други-тъ и отъ нустини-тъ, да напише самъ нѣщо интересно и съврѣменно, а не само да мълчи а пакъ други-тъ да кори. Ако іе силенъ да разбутва съврѣменини, полезни за народъ-тъ въпроси, нека ся покаже; защо мълчи? Нека ни даде отговоръ колко съврѣменини статіи досега испроводи той до Български-тъ Книжници като ся хвали чи іе многоученинѣшій и чи *стига само да ся знай, чи іе той въ еди-кое училище* и веки трѣбвало а рѣчи да ся заключи, чи училище-то іе въ прѣ-красенъ редъ, и въ добъръ вѣрвекъ? Нека ся покаже съ нѣкоікъ оригинална статійъ, за да ся почудимъ и ний на велиннѣ-тъ му умъ и да благоговѣемъ прѣдъ многоученинѣ-тъ му; а не да псува барабаръ съ іезуити-тъ и да си излива іаростъ-тъ въ надути педантически фрази, безъ отношеніе и безъ приложеніе къмъ само-то дѣло, и да сочи чи той іе іединъ умъ, на везни-тъ на кой-то вешко трѣбва нонапрѣдъ да ся прѣтегли чи тогази да има значеніе и достоинство, и само себе си да прѣдставлява съврѣменинѣ и съврѣ-мененъ, а всички-тъ други да псува, за да му ся нѣкакъ не смали мнѣна-та му високоученостъ и многостѣрнесто балмувано везнаніе.

ЦАРНГРАДЪ.

успѣли да се распространѣтъ далечъ задъ Балканъ-тъ: кога-то Юстинианъ се връщаль отъ Македоніѣ, тѣ нападнали врѣхъ него въ устіа-та на планини-тъ и съвсѣмъ го поразили (687).

Не се знае, кой управль Българе-тъ въ тѣзи войнѣ, но сега между тѣхъ се явява силенъ царь Тервель; като былъ прѣдводитель на „новоявившій-тъ се“ народъ, както Гръцкій писатель нарича Българе-тъ, той държи въ рѣцѣ-тъ си съдѣл-тъ на Византиѣ, но тозъ часъ се измамва отъ соблазнительнѣ-тъ ѿ блѣскъ: не се мишло трийсетъ години на Българско-то царство, и побѣдоноснѣ-тъ Тервель, прѣдъ народъ-тъ си, се подчинява на форми-тъ и церемоніи-тъ на стари-тъ наслѣдници на Римъ. — Мятежъ-тъ, кой-то станаль въ Цариградъ, свалиль Юстиниана отъ прѣстоля-тъ. Юстинианъ былъ длженъ да побѣгне въ Херсонесъ. Като го было страхъ тукъ за животъ-тъ му, той отишль на іеднѣ ладіѣ по море къмъ устіа-та на Дунавъ-тъ. Тервель го повикаль при себеси, пріелъ го съ голѣмъ почетъ и му обѣщаль помощъ (702). Той дигналь сички-тъ си Български и Славенски войски, и на другъ-тъ годинѣ отишль съ Юстиниана въ Цариградъ. Юстинианъ безъ бой былъ припознатъ вторій пѣтъ за императоръ. Тервель стоель съ войска-тъ си до Влахериенскѣ-тъ стѣнѣ. Нѣму му устъпили область Загорьо (южнѣ-тъ урвѣ на Балкански-тъ планини отъ сегашнѣ Желѣзникъ ^{Ески-} _{Загра}) до Бургасъ, съ важни-тъ приморски градове, Анхіаль и Месежврийъ (7); императоръ-тъ му се обѣщаль да му дава данокъ; той самичакъ излѣзль при него отъ Цариградъ, облѣкль го въ императорскѣ дрехѣ и го нарѣкль кесарь 8); на Тервеля турили прѣстоля до прѣстоля-тъ на императоръ-тъ, и Цариградскій-тъ народъ му се поклоньль, като на собственнѣ-тъ си царь; кога-то се раздѣлили,

(7) Сега Ахиоль и Мисверя.

(8) Титуль-тъ кесарь былъ вторій подпрѣ императорскій-тъ.

Българинъ-тъ былъ осипанъ съ безчетни дарове. Любопитенъ ъе разказъ-тъ на Гъркъ-тъ 9) за богатство-то и щедрость-тъ на Тервеля: той турилъ щитъ-тъ си на земь-тъ, съ исплченисть-тъ надолу, връхъ щитъ-тъ турилъ камшикъ-тъ си, съ кой-то възлъл конь-тъ, и послѣ осипалъ щитъ-тъ и камшикъ-тъ съ пари; като забилъ коніе-то си въ земь-тъ, той натурьлѣ по двѣ-тъ му стърши до връхъ-тъ кончиняни тканія; раздавалъ пари на войни-тъ съ цѣли сѣнджии, като гребълъ съ деснѣ-тъ си рѣкжъ злато, а съ лѣвѣ-тъ сребро.

Българе-тъ, като ся екарали съ Гърци-тъ подиръ нѣколко години, пакъ ходили подъ Цариградъ и отново заключили изгоденъ за тѣхен договоръ (715) 10). Скоро подиръ туй тѣ дали помощъ на имперіѣ-тъ: Цариградъ былъ осаденъ отъ Араби-тъ, съ страшни морски и сухопѣтни сили; Българе-тъ наченѣли съ тѣхъ бой, убили отъ тѣхъ, спорѣдъ достовѣрни-тъ свѣдѣнія, дума лѣтописецъ-тъ, до 22,000, и тази помощъ, съединена съ гладъ и моръ въ мусулманскѣ-тъ войскѣ, спасла Византіѣ (716).

Подиръ Аспаруха и Тервеля прѣдпринимчивость-та на Българе-тъ утихва до нѣкоіе время. Византіѣци-тъ трійсятъ и седемъ години не хортувѣтъ за Българе-тъ нито іеднѣ думѣ, а подиръ туй прѣкъснуваніе, исторія-та имъ ся открива съ іедно жестоко поражение. Българе-тъ сега, въ свой редъ, сѣ принудени да искаѣтъ миръ отъ Гърци-тъ, напрешни-тъ си данцици. Български-тъ царіе вече да ли не сѣ ся были изнѣжени, както и много други Азіатски пришледи,

(9) На лексикографъ-тъ Севидъ, у Стриттера II, 516.

(10) Лѣтописецъ Теофанъ отдава този договоръ на прѣемникъ-тъ Тервелевъ, Кормеса, но, неѣтъ, по погрѣшкѣ, зашто-то Тервелъ іеще подиръ двѣ години ся явива въ други Византіѣски сказанія. Теофанъ толкова по іесно іе можѣлъ да ся сбѣрка, чи той упоминава за договоръ-тъ по поводъ-тъ на събитія, много по дурни.

въ богатъ-тъ странъ, и соблазнително-то съседство на византийскъ даш не је подбѣствовало врѣхъ тѣхъ? Дали не сѣ тѣ хванали да прѣдпочитѣтъ нови-тъ си подданин, миролюбиви-тъ Славяне, отъ първи-тъ си войиственни другари Българе-тъ? Защо-то войиственна-та Българска стихія изведнажъ избухва, дигва се въ кърваво противодѣйствиѣ противъ Аспаруховъ-тъ родъ, противъ Славене-тъ, противъ Византийскъ. Ето какъ разказвѣтъ съврѣменици-тъ: „Въ 762 год. Гунно-Българе-тъ (11), като заключили помежду си договоръ, избили всички-тъ родъ на свои-тъ паслѣдствени власти и си турили за царъ високомѣрний-тъ и пълний-тъ съ юнашкѣ дерзость Телеца, кой-то, като събралъ войскѣ, зель да разваля области-тъ на имперіѣ-тъ. Въ също-то врѣме много Славене, като оставили отечество-то си, побѣгнали добровольно при императоръ-тъ и, като прѣилували Евксинъ (Черно море), поселили се, спорѣдъ заповѣдъ-тъ му, до р. Артикъ (въ древнѣхъ Витинійскъ, на съзерцій-тъ брѣгъ на Малъ Азіѣ). Хортувѣтъ, чи тѣ были до 208,000“.

Походи-тъ и битви-тъ на Българе-тъ се описвѣтъ въ древни-тъ источници, но за вътрешній-тъ имъ животъ нищо не се хортува. За него можемъ само да се същамн. Както се види, подиръ това като былъ сваленъ отъ коренни-тъ Българе ослабналій-тъ родъ Аспаруховъ, се наченало нѣкою-си расшаваніе, воленіе, въ кою-то мислинь и се ствѣрдило, както трѣбва, Българско-то царство отъ Славене-тъ и отъ покорители-тъ имъ. Туй было врѣме на смутн и бѣдстїѣа. Българе-тъ имали войнѣ съ Гърци-тъ; но нѣмали силѣ да ѣ карѣтъ. Телець дигналъ много Славенскѣ и Българскѣ войскѣ къмъ Анхіалъ, былъ разбитъ и побѣгналъ. Въ Българіѣ избухнѣлъ мятежъ; на прѣстолъ-тъ възвели Савина, но Савинъ мислѣлъ да на-

(11) Лѣтописецъ Никифоръ съ туй параженіе искалъ, може, да отличи собствени-тъ Заволжски Българи, отъ тѣхци-тъ подданин Славене.

прави миръ съ Гърци-тъ; Българе-тъ направили събраніе, вече не щѣли да припознаватъ Савина и викали: „прѣзь него Българія ся подчинява на Гърци-тъ“. Савинъ побѣгнълъ (762—763). Тѣй въ теченіе-то на много години ся продължавали смущеніа. Българе-тъ, като мѣнували безпрѣстанно царіе-тъ си, много пѣти тѣрпѣли кървави пораженіа отъ силній-тъ императоръ Константина Копронима; земіа-та имъ много пѣти ся разваляла и остатки-тъ на войски-тъ имъ ся отѣрвали съ бѣганіе къмъ устіа-та на Дунавъ-тъ (763—774). Най послѣ Българіа утихва малко по малко; новій-тъ власки-тель, на кого-то име-то ся кинне различно (Телеригъ, Телегуръ, Тзеригъ и на т. п.) вече пакъ ся впуска въ Тракія, иска да доведе въ Българіа едно Славенско племе Брежичи-тъ (близо до Едрине); като ся приторилъ чи іе съумниленникъ на Гърци-тъ, той ся научилъ отъ Константина Копронима за тѣзи Българе, кои-то служѣли на планоу-тъ Византійскп, и заповѣда да ги разсѣкжтъ сички-тъ на полвини. Скоро обаче нему му ся случило, не ся знае по коѣхъ причинѣ, да побѣгне при прѣемникъ-тъ Константиновъ; той былъ направенъ Патрицій, сродилъ ся съ императорскій-тъ домъ и, прѣвъ отъ Българе-тъ, пріелъ кръщеніе (777).

Намѣсто него ся вѣцарилъ Кардамъ, и съ него ся свѣршило туй прѣчупваніе въ Българскѣ-тъ исторіа. Кардамъ пакъ приучилъ Българе-тъ къмъ побѣди, зель да иска данокъ отъ Гърци-тъ, но іеще не ся усмѣвалъ на подалечни прѣдпріятіа. Слава-та на велики-тъ подвизи была оставена за Крума, неговъ-тъ прѣемникъ.

Между туй Франки-тъ, западни-тъ завладѣтели, ся приблизили до заддунавски-тъ Славене. Карлъ Великій, като покорилъ подъ себе си Баварци-тъ и Каринтійски-тъ (Хорватански-тъ) Славене, кои-то вече отколы исповѣдвали христіанство-то, наченжлъ бой съ Авари-тъ, на кои-то владѣніа-та ся наченвали задъ рѣка